

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 19. septembrī
(OR. en)

12551/22

**Starpiestāžu lieta:
2022/0295(NLE)**

**FIN 931
RESPR 27
CADREFIN 139
POLGEN 122**

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 18. septembris
Saņēmējs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
K-jas dok. Nr.:	COM(2022) 485 final
Temats:	Priekšlikums - PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS par pasākumiem Savienības budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma principu pārkāpumiem Ungārijā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 485 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 485 *final*

Briselē, 18.9.2022.
COM(2022) 485 final

2022/0295 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS

**par pasākumiem Savienības budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma principu
pārkāpumiem Ungārijā**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 16. decembra Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai¹ (“Nosacītības regula”) 4. panta 1. punktā ir noteikts, ka, “[ja] saskaņā ar 6. pantu tiek konstatēts, ka tiesiskuma principu pārkāpumi dalībvalstī pietiekami tiešā veidā ietekmē vai nopietni draud ietekmēt Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību, tiek veikti atbilstīgi pasākumi.”
- (2) Nosacītības regulas 6. panta 1. punktā ir noteikts, ka, “[ja] Komisija konstatē, ka ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka ir izpildīti 4. pantā izklāstītie nosacījumi, tā, ja vien tā neuzskata, ka citas Savienības tiesību aktos noteiktās procedūras tai ļautu efektīvāk aizsargāt Savienības budžetu, attiecīgajai dalībvalstij nosūta rakstisku paziņojumu, kurā norāda faktiskos elementus un konkrēto pamatojumu, uz ko tā ir balstījusi savus konstatējumus.”
- (3) Saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 9. punktu, “[ja] Komisija uzskata, ka 4. panta nosacījumi ir izpildīti un korektīvi pasākumi, ko dalībvalsts ierosinājusi saskaņā ar 5. punktu (ja tādi ir ierosināti), pienācīgi nenovērš Komisijas paziņojumā minētos konstatējumus, tā viena mēneša laikā pēc dalībvalsts apsvērumu saņemšanas vai, ja apsvērumi nav sniegti, bez liekas kavēšanās, un jebkurā gadījumā viena mēneša laikā pēc (...) noteiktā termiņa iesniedz Padomei priekšlikumu īstenošanas lēmumam par atbilstīgajiem pasākumiem.”
- (4) 2021. gada 24. novembrī Komisija saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 4. punktu nosūtīja Ungārijai informācijas pieprasījumu (“informācijas pieprasījums”), uz kuru Ungārijas iestādes atbildēja 2022. gada 27. janvārī.
- (5) 2022. gada 27. aprīlī Komisija nosūtīja Ungārijai rakstisku paziņojumu saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 1. punktu (“paziņojums”). Paziņojumā tika izklāstīti Komisijas konstatējumi par vairākām problēmām saistībā ar publiskā iepirkuma sistēmu Ungārijā, tostarp sistēmiskiem pārkāpumiem, trūkumiem un nepilnībām publiskā iepirkuma procedūrās; augsts tādu piedāvājumu procedūru skaits, kurās ir viens piedāvājums, un zema konkurences intensitāte iepirkuma procedūrās; problēmas saistībā ar pamatnolīgumu izmantošanu; problēmas saistībā ar interešu konfliktu atklāšanu, nepieļaušanu un novēršanu; bažas saistībā ar Savienības līdzekļu izmantošanu sabiedrības interešu trastos. Šīs problēmas un to atkārtošanās laika gaitā liecina par Ungārijas iestāžu sistēmisku nespēju, neizdošanos vai nevēlēšanos novērst tādus lēmumus, ar kuriem tiek pārkāpti piemērojamie tiesību akti attiecībā uz publisko iepirkumu un interešu konfliktiem, un tādējādi pienācīgi novērst korupcijas riskus. Šie pārkāpumi ir tiesiskuma principa, it īpaši tiesiskās noteiktības un izpildvaras patvaļas aizlieguma principu, pārkāpums un rada bažas par varas dalījumu. Papildus tam paziņojumā tika izklāstīti konstatējumi par izmeklēšanu un kriminālvajāšanu un pretkorupcijas regulējumu: papildu problēmas pastāv saistībā ar ierobežojumiem attiecībā uz iespējamu noziedzīgu darbību efektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par tām, prokuratūras organizāciju un to, ka nav funkcionējoša un efektīva pretkorupcijas regulējuma. Arī šīs problēmas ir tiesiskuma principu pārkāpumi, jo īpaši attiecībā uz juridisko noteiktību, izpildvaras patvaļas aizliegumu

¹ OV L 433I, 22.12.2020., 1. lpp.

un efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Kā norādīts paziņojumā, šie pārkāpumi ietekmē vai nopietni apdraud Savienības finanšu intereses, un citas procedūras, kas noteiktas Savienības tiesību aktos, neļautu tās aizsargāt efektīvāk nekā Nosacītības regula. Ar minēto paziņojumu Komisija arī pieprasīja Ungārijai sniegt konkrētu informāciju un datus par faktiskajiem apstākļiem un iemesliem, uz kuriem tā balstīja savus konstatējumus atbildē uz informācijas pieprasījumu. Tika uzdoti arī jautājumi par potenciāli saistītām problēmām attiecībā uz tiesu iestāžu neatkarību. Paziņojumā Komisija deva Ungārijas iestādēm divus mēnešus laika apsvērumu iesniegšanai.

- (6) 2022. gada 27. jūnijā Ungārija atbildēja uz paziņojumu (“pirmā atbilde”). Vēstulēs, kas nosūtītas 2022. gada 30. jūnijā un 5. jūlijā, Ungārijas tieslietu ministrs iesniedza papildu informāciju, lai papildinātu pirmo atbildi. Turklāt 2022. gada 19. jūlijā Ungārija nosūtīja papildu vēstuli, kurā tā ierosināja – nolūkā reaģēt uz paziņojumā ietvertajiem konstatējumiem – vairākus korektīvus pasākumus, ko nevarēja ņemt vērā pirmajā atbildē ietvertajā novērtējumā, jo tie tika iesniegti ļoti vēlā procesa posmā, īsi pirms tam, kad Komisijai grasījās pieņemt nākamo procedūras posmu. Šajās papildu vēstulēs ietvertos visus atbilstošos elementus Komisija ņēma vērā nākamajā procedūras posmā, kas paredzēts Nosacītības regulā, saskaņā ar principu par lojālu sadarbību ar dalībvalstīm.
- (7) Komisija uzskatīja, ka pirmajā atbildē un papildu vēstulēs, kas nosūtītas 2022. gada 30. jūnijā un 5. jūlijā, nebija ietverti piemēroti korektīvie pasākumi ar atbilstīgām saistībām tos veikt Nosacītības regulas kontekstā.
- (8) Saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 7. punktu Komisija 2022. gada 20. jūlijā nosūtīja Ungārijai vēstuli (“nodomu vēstule”), lai informētu minēto dalībvalsti par savu novērtējumu saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 6. punktu un par pasākumiem, ko tā plāno ierosināt pieņemšanai Padomē saskaņā ar minētās regulas 6. panta 9. punktu, ja nav piemērotu korektīvo pasākumu. Tāpēc saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 7. punktu Ungārija tika aicināta viena mēneša laikā iesniegt savus apsvērumus, jo īpaši par paredzēto pasākumu samērīgumu.
- (9) Uz nodomu vēstuli Ungārija atbildēja 2022. gada 22. augustā (“otrā atbilde”) viena mēneša termiņā, kas noteikts Nosacītības regulas 6. panta 7. punktā.
- (10) Otrajā atbildē Ungārija atkārtoja pirmajā atbildē izvirzītos argumentus un izteica kritiku par procedūras norisi. Tā apstrīdēja nodomu vēstulē paredzēto pasākumu samērīgumu. Vienlaikus Ungārija iesniedza septiņpadsmit korektīvos pasākumus. Šis iesniegums ir sekojis dienestu līmenī notikušām tehniskām diskusijām starp Komisiju un Ungārijas iestādēm saskaņā ar principu par lojālu sadarbību ar dalībvalstīm. 2022. gada 13. septembrī Ungārija nosūtīja Komisijai vēstuli, kurā bija iekļauti precizējumi un papildu saistības saskaņā ar ierosinajiem korektīvajiem pasākumiem (“septembra vēstule”).

2. PROBLĒMAS, KAS NORĀDA UZ TIESISKUMA PRINCIPU PĀRKĀPUMIEM

2.1. Sistēmiski pārkāpumi, trūkumi un nepilnības publiskajā iepirkumā

2.1.1. Komisijas konstatējumi

- (11) Komisija savā paziņojumā konstatēja un nodomu vēstulē apstiprināja, ka publiskā iepirkuma procedūrās Ungārijā ir sistēmiski pārkāpumi, trūkumi un nepilnības. Šādi pārkāpumi tika konstatēti pēc secīgām Komisijas dienestu revīzijām, kas veiktas gan 2007.–2013. gada, gan 2014.–2020. gada plānošanas periodā, kā arī pēc vairākām Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) izmeklēšanām, kuru rezultātā tika

sniegti finanšu ieteikumi par summu atgūšanu ievērojamā apjomā. Pamatojoties cita starpā uz pārkāpumu sistēmisko raksturu, to atkārtosanos laika gaitā un pieņemto finanšu korekciju apmēru, Komisija konstatēja, ka tai ir pamatots iemesls uzskatīt, ka ir izpildīti Nosacītības regulas 4. panta nosacījumi.

- (12) Turklāt pieejamie dati liecina, ka neparasti lielā daļā gadījumu līgumi ir piešķirti publiskā iepirkuma procedūrās, kurās piedalījies tikai viens piedāvājuma iesniedzējs, līgumu slēgšanas tiesības piešķirtas konkrētiem uzņēmumiem, kas pakāpeniski ieguvuši lielu tirgus daļu, kā arī bijuši nopietni trūkumi pamatnolīgumu piešķiršanā. Komisija uzskatīja, ka šie elementi liecina par skaidru pārredzamības un konkurences risku, kas kaitē attiecīgajās procedūrās izmantoto Savienības līdzekļu pareizai finanšu pārvaldībai, kā arī noteiktos apstākļos norāda uz paaugstinātu korupcijas un interešu konflikta risku.
- (13) Turklāt Komisija norādīja uz nopietniem trūkumiem, ko Komisijas dienesti bija identificējuši attiecībā uz publisko iepirkumu saistībā ar konkrētiem pamatnolīgumiem, un konstatēja, ka pastāv nopietnas bažas par turpmākajiem pamatnolīgumiem.

2.1.2. Ungārijas iesniegtie apsvērumi

- (14) Ungārija ir sniegusi savu tiesību aktu un prakses aprakstu attiecībā uz publisko iepirkumu. Ungārija norādīja – tā uzskata, ka tās publiskā iepirkuma sistēma darbojas un atbilst Eiropas Savienības direktīvām publiskā iepirkuma jomā. Šajā sakarā Ungārija atsaucās uz konkrētiem noteikumiem 2015. gada Likumā Nr. CXLIII par publisko iepirkumu, kas grozīts pēc Komisijas dienestu revīzijām, un uz vairākiem šīs publiskā iepirkuma sistēmas elementiem, kā arī uz darbībām, ko tā veikusi pēdējo gadu laikā, lai veicinātu konkurenci un palielinātu pārredzamību². Pamatojoties uz minēto, Ungārija apgalvoja, ka publiskā iepirkuma prakse Ungārijā tagad atbilst Eiropas Savienības prasībām attiecībā uz pārkāpumu nepieļaušanu un atklāšanu publiskā iepirkuma jomā.
- (15) Attiecībā uz Komisijas minētajiem pārkāpumiem Ungārija apgalvoja, ka attiecīgās finanšu korekcijas tikai daļēji bija saistītas ar publiskā iepirkuma nepilnībām, revīzijās identificētās nepilnības nebija sistēmiskas un maksājumi netika pārtraukti vai apturēti to rezultātā.
- (16) Turklāt Ungārija apgalvoja, ka, ņemot vērā to, ka Nosacītības regulu piemēro tikai no 2021. gada 1. janvāra, iespējamais pārkāpums, kas identificēti pirms minētā datuma, nevar attiecināt uz tiesiskuma principu pārkāpumiem saskaņā ar minēto regulu. Ungārija arī apgalvoja, ka, lai konstatētu, ka sistēmiski trūkumi un pārkāpumi, kas identificēti Komisijas dienestu revīzijās, ir tiesiskuma principu pārkāpums Nosacītības regulas 2. panta a) punkta izpratnē, lasot to kopā ar 4. panta 2. punkta a) apakšpunktu, ir arī jābūt konstatētam, ka attiecīgo iestāžu vai struktūru lēmumus nevar efektīvi izskatīt tiesā³.

² Ungārija atsaucās uz i) grozījumiem Publiskā iepirkuma likumā, kas izdarīti ar 2018. gada Likumu Nr. LXXXIII, ar kuru atceļ iepriekšējo apakšuzņēmuma līgumu slēgšanas ierobežojumu, ii) Publiskā iepirkuma kontroles departamenta (DPPC) personāla palielināšanu un iekšējās apmācības sistēmas darbību, iii) DPPC iekšējo procedūru un kontroles prakses uzlabošanu un norādījumu izdošanu līgumslēdzēju iestāžu praktiķiem, iv) to noteikumu pārskatīšanu, kas reglamentē palīdzības izmantošanu no konkrētiem Savienības līdzekļiem.

³ Saskaņā ar Ungārijas viedokli tas izrietētu no 325. punkta Eiropas Savienības Tiesas ("Tiesa") spriedumā lietā C-157/21.

- (17) Ungārija norādīja, ka tas, ka tādu publiskā iepirkuma procedūru īpatsvars, kurās ir bijis viens piedāvājums, attiecībā uz Savienības līdzekļiem ir mazāks nekā attiecībā uz valsts līdzekļiem, liecina, ka Ungārijas kontroles sistēma Savienības līdzekļu kontekstā spēj efektīvi neutralizēt faktorus, kas ir pamatā ierobežotai konkurencei publiskā iepirkuma jomā.
- (18) Ungārija arī apstrīd metodoloģijas patiesumu un ticamību un pamatā esošos datus, kas ietverti pētījumos par konkurences intensitāti publiskā iepirkuma jomā un līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas koncentrēšanos nelielā skaitā uzņēmumu, kurus Komisija minējusi paziņojumā⁴ un nodomu vēstulē.
- (19) Attiecībā uz pamatnolīgumiem Ungārija apgalvoja, ka nodrošinātais konkurences līmenis ir augsts. Lai nodrošinātu efektīvu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, konkursa procedūra notiek divos posmos: vispirms piedāvājumu iesniedzēji konkurē par tiesībām piedalīties pamatnolīgumā un pēc tam, ja pēc konkursa atsākšanas tiek piešķirti konkrēti līgumi, starp ekonomikas dalībniekiem atsākas tirgus konkurence. Saskaņā ar Ungārijas sniegto informāciju centrālās valdības līmenī nav pieņemts neviens lēmums, kas kādam liktu piemērot pamatnolīgumus pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) periodā.

2.1.3. Komisijas novērtējums

- (20) Lai gan Ungārija ieviesa dažas izmaiņas savos tiesību aktos un publiskā iepirkuma sistēmas pārvaldībā, ņemot vērā pieejamos datus, nešķiet, ka šīs izmaiņas būtu radījušas uzlabojumus attiecībā uz publiskā iepirkuma procedūru rezultātiem praksē. Neraugoties uz pēdējo gadu laikā veiktajiem pasākumiem, vēl nav panākta pietiekama pārredzamība un nav iespējams efektīvi veikt efektīvu un lietderīgu rūpīgu ārējo pārbaudi, kas ir viens no pārredzamības mērķiem.
- (21) Pretēji Ungārijas apgalvotajam finanšu korekcijas, kas pieprasītas par 2014.–2020. gada periodu, galvenokārt bija saistītas ar sistēmiskām nepilnībām publiskā iepirkuma pārvaldībā, kā tas ir dokumentēts attiecīgo veikto revīziju rezultātos. Šīs finanšu korekcijas bija vislielākās no visām Savienības dalībvalstīm minētajā laikposmā⁵, šo faktu Ungārija neapstrīdēja. Turklāt šīs revīzijas attiecās arī uz pārvaldības un kontroles sistēmas darbību nolūkā nodrošināt atbilstību publiskā iepirkuma noteikumiem. Tādējādi tās attiecās uz sistēmiskiem jautājumiem⁶. Komisija nevar piekrist Ungārijas argumentam, ka maksājumu pārtraukšanas vai apturēšanas neesamība nozīmētu, ka Komisija nav ņēmusi vērā būtiska trūkuma esību. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pat risks, kas pārsniedz 5 % no izdevumiem, proti, deleģētajā regulā⁷ noteiktā pirmā vienotās likmes finanšu korekcija, var attiekties uz būtisku trūkumu. Būtisks trūkums pārvaldības un kontroles sistēmā netiek definēts,

⁴ *New Trends in Corruption Risk and Intensity of Competition in the Hungarian Public Procurement from January 2005 to April, Flash Report 2020:1, May 2020; Corruption Research Center Budapest, https://www.crcb.eu/wp-content/uploads/2020/05/2020_hpp_0520_flash_report_1_200526.pdf.*

⁵ *Country Report Hungary 2020, Brisele, 26.2.2020., SWD(2020) 516 final, 43. lpp., pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0516>.*

⁶ Konkrēti paziņojuma 10. un 13. zemsvītras piezīmē minētā revīzija REGC214HU0068 bija agrīna preventīva sistēmas revīzija.

⁷ Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 480/2014 (2014. gada 3. marts), ar kuru papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu (OV L 138, 13.5.2014., 5. lpp.).

pamatojoties tikai uz kvantitatīvām robežvērtībām, bet arī un konkrēti šajā gadījumā saistībā ar pārkāpumiem attiecībā uz būtiskām pamatprasībām vai piemērojamām noteikumu prasībām apvienojumā ar iespējamu sistēmisku ietekmi.

- (22) Attiecībā uz Nosacītības regulas piemērošanas laika tvērumu –, ņemot vērā pārkāpumu sistēmisko, atkārtoto vai nepārtraukto raksturu un pastāvošo nopietno risku, ko tie rada Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai un Savienības finanšu interešu aizsardzībai pēc 2021. gada 1. janvāra, Nosacītības regulu varētu piemērot tiesiskuma principu sistēmiskajiem pārkāpumiem, kas konstatēti pirms 2021. gada 1. janvāra, nav novērsti un tiek atkārtoti un turpināti pēc minētā datuma.
- (23) Komisija nevar piekrist Ungārijas argumentam, ka sistēmiski trūkumi un pārkāpumi var būt tiesiskuma principu pārkāpumi Nosacītības regulas izpratnē tikai tad, ja attiecīgo iestāžu vai struktūru lēmumus nevar efektīvi izskatīt tiesā. No Nosacītības regulas izriet, ka visi sistēmiskie trūkumi un pārkāpumi, kas liecina par Komisijas identificētajiem tiesiskuma principu pārkāpumiem, tādi ir paši par sevi un uz tiem var attiekties Nosacītības regula. Tādējādi nevienai situācijai, kas liecinātu par tiesiskuma principu pārkāpumu, nav nepieciešams papildu nosacījums, kas būtu jāņem vērā saskaņā ar Nosacītības regulu⁸.
- (24) Komisija arī nevar piekrist Ungārijas izvirzītajam argumentam, ka, tā kā tādu publiskā iepirkuma procedūru īpatsvars, kurās ir bijis viens piedāvājums, attiecībā uz Savienības līdzekļiem esot bijis mazāks nekā attiecībā uz valsts līdzekļiem, būtu jāsecina, ka Ungārijas kontroles sistēma Savienības fondu kontekstā spēj efektīvi neitralizēt faktorus, kas ir pamatā ierobežotai konkurencei publiskā iepirkuma jomā. Tas, ka viena piedāvājuma iepirkuma procedūru īpatsvars ir zemāks iepirkuma procedūrās, kurās iesaistīti Savienības līdzekļi, nekā iepirkuma procedūrās, kurās iesaistīti valsts līdzekļi, pats par sevi nenozīmē, ka ar Savienības līdzekļiem saistītā iepirkuma kontrole darbojas pareizi. Tas ir atspoguļots arī Padomes ieteikumā par Ungārijas 2022. gada valsts reformu programmu, kurā apstiprināts, ka šīs problēmas joprojām ir aktuālas attiecībā uz nākotni^{9,10}.
- (25) Ungārija nesniedza nekādus pierādījumus par nesējumiem uzlabojumiem iepirkuma sistēmā (jo īpaši attiecībā uz pārredzamību, konkurences intensitāti, interešu konfliktu pārbaudēm). Komisijas rīcībā esošie dati liecina ne tikai par publiskā iepirkuma līgumu koncentrācijas pieaugumu, bet arī par to, ka palielinās tādu uzņēmumu iespējas uzvarēt konkursos, kurus var uzskatīt par tādiem,

⁸ Lietā C-157/21 sprieduma 325. punktā Tiesa nepievieno papildu nosacījumu jebkāda veida tiesiskuma principu pārkāpumam Nosacītības regulas nozīmē, bet tikai precīzē vispārējā tiesiskuma jēdziena elementus.

⁹ Padomes ieteikums par Ungārijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu, 30. punkts un 4. ieteikums, sk. vietnē <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9764-2022-INIT/lv/pdf>: “Iepirkuma tirgus joprojām ir neaizsargāts pret konkurenci kropļojošu praksi. To līgumu īpatsvars, kas piešķirti procedūrās, kurās bija tikai viens piedāvājuma iesniedzējs, joprojām ir viens no augstākajiem Savienībā. (...) Valdība 2021. gada februārī sev izvirzīja vērienīgu mērķi samazināt to publiskā iepirkuma procedūru procentuālo daļu, kurās ir tikai viens piedāvājums, līdz mazāk nekā 15 %, lai gan bez noteikta termiņa” (izcēlums pievienots). (4. ieteikums “Uzlabot konkurenci publiskā iepirkuma jomā”.)

¹⁰ Sk. arī *Public Procurement Authority (2021), Flash Report: Hungarian Public Procurement in Numbers*. Pēdējo gadu laikā pēc 2018. gada ir sākusies viena piedāvājuma iepirkuma procedūru kopējā skaita pasliktināšanās tendence, sk. tīmekļa vietnē https://kozbeszerzes.hu/media/documents/FLASH_REPORT-2021.pdf.

kam ir politiski sakari ar Ungārijas valdošās partijas aktoriem (“politiski sakari”). Budžeta ģenerāldirektorāts pasūtīja pētījumu, kurā tika veikta vairāk nekā 270 000 Ungārijas publiskā iepirkuma līgumu statistiskā empīriskā analīze par laikposmu no 2005. līdz 2021. gadam¹¹. Pētījums liecina, ka laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam uzņēmumiem, kurus var uzskatīt par tādiem, kam ir politiski sakari, iespējamība iegūt publiskus līgumus (gan attiecībā uz valsts, gan ES finansējumu) bija 1,5 līdz 2,1 reizes lielāka nekā uzņēmumiem, kurus neuzskata uzskatīt par tādiem, kam ir politiski sakari. Laikposmā no 2011. līdz 2021. gadam šī atšķirība ievērojami palielinājās. Ņemot vērā tikai ES finansējuma līgumus laikposmam pēc 2011. gada, veiksmīgas piedāvājuma iesniegšanas iespējamība uzņēmumiem, kurus var uzskatīt par tādiem, kam ir politiski sakari, 3,3–4,4 reizes pārsniedza iespējamību uzņēmumiem, kurus neuzskata par tādiem, kam ir politiski sakari. Tajā pašā laikposmā, ņemot vērā gan valsts, gan ES finansējuma līgumus, iespēja iegūt publiskus līgumus uzņēmumiem, kurus var uzskatīt par tādiem, kam ir politiski sakari, bija 2,5–3 reizes lielāka nekā uzņēmumiem, kurus neuzskatīta par tādiem, kam ir politiski sakari. Pētījumā secināts, ka dažu tādu uzņēmumu tiešie vai netiešie politiskie sakari, kurus var uzskatīt par tādiem, kam ir politiski sakari, ir izšķirošs faktors, kas palielina to panākumu iespējamību konkursa procedūrās salīdzinājumā ar uzņēmumiem, kurus neuzskata par tādiem, kam ir politiski sakari, un palielina iespējamību saņemt lielākas kopējās vērtības piešķirtos līgumus. Papildus tajā demonstrēts, ka ietekme ir spēcīgāka atkarībā no tā, cik tuvi ir ekonomikas dalībnieka sakari ar valdošo partiju. Dažos gadījumos tiek lēsts, ka laikposmā pēc 2011. gada publiskā iepirkuma līgumu piešķiršanas iespējamība uzņēmumiem, kurus var uzskatīt par tādiem, kam ir politiski sakari, ir līdz pat par 130 % lielāka nekā uzņēmumiem, kurus neuzskata par politiski saistītiem. Šie dati liecina par pastāvīgu pieauguma tendenci un ietver 2021. gadu. Apsvērumus apstiprināja konstatējumi, kas gūti, pārbaudot konkrētus konkursa datus attiecībā uz līgumiem, kuri piešķirti dažiem no uzņēmumiem, kas identificēti kā uzņēmumi, kurus var uzskatīt par tādiem, kam ir politiski sakari. Turklāt plašsaziņas līdzekļi un ieinteresētās personas ir vākuši ziņojumus tūrisma, komunikācijas un sporta nozarē, gūstot tādas pašas ievirzes liecības.

- (26) Attiecībā uz pamatnolīgumiem Komisija norāda, ka no pamatnolīguma būtības izriet, ka pēc šāda nolīguma parakstīšanas uzņēmumi, kas nepiedalījās sākotnējā procesā, kura rezultātā tika noslēgts nolīgums, nevar iesniegt piedāvājumus. Tādējādi, ņemot vērā Komisijas dienestu veiktajās revīzijās konstatētos būtiskos pārkāpumus publiskā iepirkuma procedūru īstenošanā, būtiskās summas, uz kurām attiecas pamatnolīgumi, kas paredzēti tādās nozarēs kā IT nozarē, un to ievērojamo ilgumu, ir ļoti iespējams, ka laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam tikai konkrētiem uzņēmumiem, kas sargrupēti konkrētos konsorcijs un kas piedalās katrā no dažādajiem nolīgumiem, tiktu piešķirti visi līgumi, kuros ir iesaistīti Savienības līdzekļi attiecīgajā nozarē.

¹¹ *Study on concentration of awards and potential risks of fraud, corruption and conflict of interest in public procurement procedures in Hungary with focus on EU funded public procurements – Empirical analysis of Hungarian public procurement data from 2005 to 2021, Corruption Research Center Budapest.* Minētais pētījums tika atsevišķi nosūtīts Ungārijai informatīvos nolūkos.

2.2. Interesu konfliktu atklāšana, nepieļaušana un novēršana; bažas par “sabiedrības interešu trastiem”

2.2.1. Komisijas konstatējumi

- (27) Komisija pauda bažas par Ungārijas spēju uzlabot pārbaudes attiecībā uz interešu konfliktiem saistībā ar Savienības līdzekļu izmantošanu, izmantojot īpašus IT rīkus, piemēram, *Arachne* (t. i., vienoto datizrāces un riska novērtēšanas rīku, ko Komisija piedāvā izmantošanai dalībvalstīs), ņemot vērā šo rīku iespējas un datus, ko tajos analītiskiem nolūkiem augšupielādējušas Ungārijas iestādes.
- (28) Komisija arī pauda bažas par to, ka sabiedrības interešu trastiem nepiemēro ES publiskā iepirkuma direktīvu noteikumus. Tā arī pauda bažas par problēmām, kas saistītas ar interešu konfliktiem un pārredzamību attiecībā uz sabiedrības interešu trastiem, tostarp par to, ka šo trastu valdes locekļiem ir skaidri noteikts juridisks izņēmums no interešu konflikta prasību piemērošanas un ka interešu konflikta noteikumi nav piemērojami parlamenta deputātiem, valsts sekretāriem un citām valdības amatpersonām, kuras var vienlaikus darboties kā šādu trastu valdes locekļi.

2.2.2. Ungārijas iesniegtie apsvērumi

- (29) Attiecībā uz interešu konflikta pārbaudēm Ungārija neiesniedza Komisijas pieprasīto informāciju, bet norādīja, ka tā regulāri nosūta datus *Arachne* un arī zināmā mērā tos izmanto, vienlaikus atgādinot, ka saskaņā ar ES tiesību aktiem *Arachne* izmantošana nav obligāta. Apstrīdot *Arachne* lietderību un apgalvojot, ka Ungārijas IT sistēma (*FAIR EUPR*) ir efektīvāka, tā atsaucās uz notiekošajām sarunām par tās atvēršanas un noturības plānu (ANP) saistībā ar tās apņemšanos šajā sakarā plaši izmantot *Arachne*.
- (30) Attiecībā uz publiskā iepirkuma noteikumu piemērojamību sabiedrības interešu trastiem Ungārija apgalvoja, ka šādas bažas ir tikai teorētiskas, jo šie trasti publiskā iepirkuma nolūkos jau tiek uzskatīti par “līgumslēdzējām iestādēm” saskaņā ar pašlaik piemērojamiem noteikumiem (un jo īpaši saskaņā ar Ungārijas Publiskā iepirkuma likumu). Attiecībā uz interešu konflikta prasībām šo trastu valdes locekļiem Ungārija apgalvo, ka Komisijas bažas ir tikai hipotēze, vienlaikus skaidri norādot, ka šādu trastu valdes locekļi ir skaidri izslēgti no interešu konflikta noteikumu piemērošanas. Tā arī norādīja uz vairākiem izslēgšanas un interešu konflikta noteikumiem, kas esot ietverti visu šo struktūru apvienību statūtos.

2.2.3. Komisijas novērtējums

- (31) Attiecībā uz Ungārijas izvirzītajiem argumentiem par *Arachne* Komisija norāda, ka pēc 2016. gada preventīvās sistēmas revīzijas¹² Komisijas dienesti secināja, ka nevar uzskatīt, ka Ungārijas IT sistēmai *FAIR EUPR* ir līdzvērtīgas funkcijas kā *Arachne*, un ka Ungārijas iestāžu augšupielādētie dati neietver noteiktu kategoriju datus¹³, kas ir nepieciešami riska pārbaudes funkcijām.
- (32) Komisija uzskata, ka pat tad, ja sabiedrības interešu trasti būtu uzskatāmi līgumslēdzējām iestādēm, jo tie atbilst Direktīvas 2014/24/ES¹⁴ 2. panta 1. punkta 4) apakšpunkta prasībām, tas nenozīmē, ka tie visos gadījumos tiek uzskatīti par

¹² Par Ekonomiskās attīstības un inovācijas darbības programmu.

¹³ Piem., piegādātāja un līguma līmenī.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.).

līgumslēdzējām iestādēm. Ņemot vērā valdes locekļu iecelšanas noteikumus, var rasties neskaidrības par direktīvā noteikto “valsts kontroles” kritēriju, savukārt 50 % robežvērtība, kas paredzēta attiecībā uz valsts finansējumu, ne vienmēr ir piemērojama. Tāpēc sabiedrības interešu trasti netiks uzskatīti par līgumslēdzējām iestādēm visos gadījumos publiskā iepirkuma direktīvu nozīmē.

- (33) Attiecībā uz problēmām, kas saistītas ar interešu konfliktu un sabiedrības interešu trastu pārredzamību, Ungārija nesniedza nekādus argumentus par to, ka trastu valdes locekļiem ir skaidri noteikts juridisks izņēmums no interešu konflikta prasību piemērošanas. Turklāt Ungārija nesniedza sīkāku informāciju par minētajiem statūtiem (piemēram, vai minētie noteikumi ar likumu būtu jāiekļauj visu sabiedrības interešu trastu statūtos), kā arī nesniedza pierādījumus par iespējamu interešu konflikta kontroli, ko veic sabiedrības interešu trastu pilnvarnieku padomju locekļiem, kā konkrēti tika prasīts. Šajā sakarā Komisija norāda, ka tādu privāttiesību subjektu iedibināšana, kuriem valsts ziedo nozīmīgus publiskos aktīvus, var nozīmēt, ka nav publiskās kontroles pār šo subjektu darbību un pārvaldību. Jo īpaši pēc tam, kad kompetentais ministrs nodod dibinātāja tiesības pilnvaroto padomei, šķiet, ka valsts zaudē jebkāda veida kontroli pār šiem trastiem. Turklāt Komisija 2022. gada ziņojumā par tiesiskumu arī norāda, ka interešu konflikta noteikumi nav piemērojami parlamenta deputātiem, valsts sekretāriem un citām valdības amatpersonām, kas vienlaikus pilda sabiedrības interešu trasta valdes locekļu pienākumus, neraugoties uz to, ka šie subjekti saņem ievērojamu publisko finansējumu, kas rada paaugstinātu korupcijas risku¹⁵.

3. PAPILDU PAMATOJUMS ATTIECĪBĀ UZ IZMEKLĒŠANU, KRIMINĀLVAJĀŠANU UN PRETKORUPCIJAS REGULĒJUMU

3.1. Izmeklēšana un kriminālvajāšana

3.1.1. Komisijas konstatējumi

- (34) Paziņojumā un nodomu vēstulē norādīts uz nopietnu risku attiecībā uz izmeklēšanas un kriminālvajāšanas efektīvas norises vājināšanu lietās, kas saistītas ar Savienības līdzekļiem, ņemot vērā pilnvaru koncentrāciju Ģenerālprokuratūras rokās, prokuratūras stingri hierarhisko organizāciju, to, ka trūkst prasības norādīt iemeslus gadījumos, kad šādas lietas tiek nodotas vai pārdalītas, nav noteikumu, ar ko novērst patvaļīgus lēmumus par šādām lietām, kuri varētu traucēt efektīvu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas politiku, kā arī to, ka tiesā netiek izskatīti izmeklēšanas iestāžu vai prokuratūras lēmumi neturpināt skatīt lietu. Šajā sakarā Komisija atsaucās uz Komisijas 2021. gada ziņojuma par tiesiskumu valsts sadaļu par Ungāriju¹⁶, kurā norādīts uz ieteikumiem, ko attiecībā uz prokuroriem kopš 2015. gada sniegusi Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupa (GRECO)¹⁷, un uz to, ka nav

¹⁵ Sk. 17. lpp. Komisijas dienestu darba dokumentā *2022 Rule of Law Report, Country Chapter on the rule of law situation in Hungary, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2022 Rule of Law Report* (SWD(2022) 517 final) (“2022. gada ziņojums par tiesiskumu par Ungāriju”).

¹⁶ Komisijas dienestu darba dokuments “2021. gada ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa - tiesiskuma situācija Ungārijā” (SWD(2021) 714 final), pieejams tīmekļa vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021SC0714>, 8. lpp.

¹⁷ *GRECO Fourth evaluation round – Evaluation report*, 2015. gada 27. marts, Greco Eval IV Rep (2014) 10E, pieejams tīmekļa vietnē

efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pret prokuratūras lēmumiem neveikt kriminālvajāšanu par iespējamām noziedzīgām darbībām, kas kaitē sabiedrības interesēm, tostarp korupciju, krāpšanu, kas ietekmē ES finanšu intereses, un publisko līdzekļu piesavināšanos¹⁸.

- (35) Tā kā Ungārija tikai divpusēji sadarbojas ar Eiropas Prokuratūru (*EPPO*) un nav iesaistītā dalībvalsts¹⁹, *OLAF* joprojām ir vienīgā Savienības izmeklēšanas administratīvā struktūra, kura ir kompetenta izmeklēt iespējamu krāpšanu, korupciju vai jebkādu citu nelikumīgu darbību, kas ietekmē Savienības finanšu intereses.

3.1.2. Ungārijas iesniegtie apsvērumi

- (36) Ungārija apstrīdēja Komisijas atsaukšanos uz *GRECO* ieteikumiem, kuri joprojām nav ņemti vērā, un salīdzināja Ungārijas īstenošanas līmeni ar citu dalībvalstu īstenošanas līmeni, pamatojoties uz jaunākajiem pieejamajiem *GRECO* datiem²⁰.
- (37) Ungārija arī vērsa uzmanību uz to, ka tai nav pienākuma piedalīties *EPPO*, un uzsvēra, ka tā ar to ir noslēgusi sadarbības nolīgumu un ka Eiropas galvenais prokurors intervijā ir norādījis, ka Ungārijas prokuratūra ir atbildējusi uz visiem *EPPO* pieprasījumiem. Ungārija apgalvoja, ka dalībvalstīs, kas ciešāk sadarbojas attiecībā uz *EPPO* izveidi, *EPPO* ir struktūra, kas darbojas pati par sevi un darbojas neatkarīgi no valsts izmeklēšanas iestādēm un prokuratūrām. Šā iemesla dēļ valstu tiesībaizsardzības iestādes nenodarbojas ar jautājumiem, kas ir *EPPO* kompetencē. Turpretī sadarbība ar *OLAF* var būt efektīva, jo *OLAF* sadarbojas ar valstu iestādēm, papildinot to spējas. Turklāt Ungārija uzsvēra, ka, neskaitot Ungāriju, četras citas ES dalībvalstis nav *EPPO* locekles un ka šo valstu prokuratūras dienestu efektivitāte Komisijai nerada bažas.
- (38) Attiecībā uz i) iespēju ģenerālprokuroram tieši vai netieši dot norādījumus prokuroriem un nodot vai atsaukt lietas un ii) kritēriju kopumu lietu nodošanai starp padotajiem prokuroriem Ungārija atsaucās uz attiecīgajiem valsts tiesību aktu noteikumiem un apgalvoja, ka prokuratūras hierarhiskā struktūra pati par sevi nevar būt tiesiskuma jautājums, un apstrīdēja Komisijas apgalvojumu, ka šī struktūra var ietekmēt krimināllietu iztiesāšanas efektivitāti. Ungārija arī norādīja, ka pašreizējā ģenerālprokurora pilnvaru laikā viņš nav atsaucis prokuroriem nodotas lietas. Turklāt Ungārija atsaucās uz iespēju Savienībai īstenot cietušā tiesības saistībā ar kriminālprocesu, kas saistīts ar krāpšanu, kura apdraud Savienības finanšu intereses, un uz iespēju iesniegt sūdzību par izmeklēšanas iestādes darbībām vai darboties kā aizstājošam privātam prokuroram. Ungārija arī norādīja, ka lietās, kas ierosinātas pēc *OLAF* tiesiska rakstura ieteikuma nosūtīšanas, lēmumus par kriminālprocesa izbeigšanu Ungārijas prokuratūra vienmēr nosūta *OLAF*, pamatojoties uz sadarbības nolīgumu, kas ar *OLAF* noslēgts 2022. gada 11. februārī. Ungārija piebilda, ka Savienības nespēja apstrīdēt attiecīgos lēmumus vai darboties kā aizstājošam privātam prokuroram liecinātu, ka tā piekrīt minētajiem lēmumiem vai neiebilst pret tiem.

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806c6b9e>.

¹⁸ Komisijas dienestu darba dokuments “2021. gada ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa - tiesiskuma situācija Ungārijā” (SWD(2021) 714 final), pieejams tīmekļa vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52021SC0714>, 58. zemsvītras piezīme.

¹⁹ Neiesaistītās ES dalībvalstis ir tādas, kas divpusēji sadarbojas ar *EPPO*.

²⁰ *GRECO 22nd General Activity Report (2021)*, pieejams tīmekļa vietnē <https://rm.coe.int/greco-general-activity-report-2021/1680a6bb79>.

3.1.3. Komisijas novērtējums

- (39) Komisija izklāstīja pamatojumu attiecībā uz izmeklēšanu un kriminālvajāšanu saistībā ar citām problēmām, par ko tā norādījusi šajā gadījumā, proti, pārkāpumiem, trūkumiem un nepilnībām publiskajā iepirkumā, un tādējādi tie nebija balstīti tikai uz bažām, kas norādītas *GRECO* ieteikumos. Salīdzinot Ungārijas sniegumu attiecīgo *GRECO* ieteikumu īstenošanā ar citu dalībvalstu sniegumu, netiek kļiedētas Komisijas paustās bažas. Komisija šajā sakarā arī norāda, ka saskaņā ar Nosacītības regulu katras lietas, pierādījumu apjoma un pierādījumu tvēruma novērtējums tiek veikts atsevišķi, ņemot vērā visus attiecīgos apstākļus. Turklāt, lai gan *GRECO* jaunākajā izvērtējumā²¹ par to, cik lielā mērā Ungārija ir īstenojusi attiecīgos ieteikumus, ir konstatēts neliels uzlabojums, vairāki būtiski ieteikumi attiecībā uz korupcijas novēršanu attiecībā uz prokuroriem joprojām nav īstenoti vai ir tikai daļēji īstenoti.
- (40) Pretēji tam, ko, šķiet, apgalvo Ungārija savā otrajā atbildē, Komisija nebija noteikusi, ka Ungārijai būtu pienākums pievienoties *EPPO*. Komisija ir arī pilnībā informēta par Ungārijas un *EPPO* divpusējo sadarbību un atzinīgi vērtē Ungārijas pozitīvo reakciju uz *EPPO* pieprasījumiem saskaņā ar tās lojālas sadarbības pienākumu. Tomēr, tā kā Ungārija nepiedalās *EPPO*, Ungārijas prokuratūra ir vienīgā iestāde, kas veic kriminālizmeklēšanu par noziegumiem, kuri skar ES finanšu intereses. Tāpēc, ņemot vērā bažas par Ungārijas prokuratūras efektīvu darbību, Ungārijas nepiedalīšanās *EPPO* ir būtiska. Turklāt attiecībā uz Ungāriju un kā norādīts paziņojumā, *OLAF* joprojām ir vienīgā Savienības izmeklēšanas administratīvā struktūra, kas ir kompetenta izmeklēt apgalvojumus par krāpšanu, korupciju vai jebkādam citām nelikumīgām darbībām, kas ietekmē Savienības finanšu intereses. Neatkarīgi no tā, vai kāda dalībvalsts piedalās *EPPO*, joprojām ir būtiski izveidot efektīvu un neatkarīgu valsts prokuratūru, stingru korupcijas apkarošanas sistēmu, kā arī efektīvu sadarbību ar *OLAF*.
- (41) Attiecībā uz Ungārijas iesniegtajiem apsvērumiem par prokuratūru Komisija ņēma vērā sniegto informāciju, kas apstiprināja prokuratūras stingri hierarhisko struktūru un aprakstīja prasības lietu izraidīšanai un nodošanai, kā arī noteikumus par disciplinārlietām. Ungārija nesniedza pilnīgas atbildes attiecībā uz prokuratūras organizāciju un darbību, tostarp par procedūram, kas saistītas ar *OLAF* tiesiskajiem ieteikumiem, lai kļiedētu Komisijas bažas. Tādējādi joprojām pastāv bažas par sistēmiskiem jautājumiem, kas ir būtiski izmeklēšanas iestāžu un prokuratūras faktiskai pienācīgai darbībai attiecībā uz tādu noziegumu vai Savienības tiesību aktu pārkāpumu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības par tiem, kas saistīti ar Savienības budžeta izpildi vai Savienības finanšu interešu aizsardzību, jo prokuratūras rīcības brīvību pastiprina tās stingri hierarhiskā struktūra. Komisija uzskata, ka ģenerālprokurora plašās pilnvaras apvienojumā ar līdzsvara un atsvara trūkumu prokuratūrā var ietekmēt dienesta efektīvu darbību, šādi ietekmējot Savienības finanšu interešu aizsardzību.
- (42) Komisija nepiekrīt Ungārijas argumentam, ka lēmuma neapstrīdēšana vai nerīkošanās kā aizstājošam privātam prokuroram liecinātu par piekrišanu lēmumam izbeigt tiesvedību vai par neiebilšanu pret to. Argumentā ne tikai nav ņemti vērā lēmumi neizmeklēt vai izbeigt tādu noziegumu izmeklēšanu, kas ir būtiski Savienības finanšu interešu aizsardzībai, bet tā mērķis ir arī nodot atbildību par

²¹ Sk. *GRECO Fourth Evaluation Round – Second Interim Compliance Report*.

kriminālvajāšanu Savienībai, kas ir pretrunā kompetenču sadalījumam starp Savienību un dalībvalstīm, kuru skaidri izsaka Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 325. pants. Tāpat nevar uzskatīt, ka lēmuma iesniegšana par procedūras izbeigšanu, pamatojoties uz administratīvās sadarbības nolīgumu ar *OLAF*, norāda uz piekrišanu lēmumam par procedūras pārtraukšanu vai neiebilšanu pret to.

- (43) Šajā sakarā Komisija ņem vērā savu novērtējumu, ko Padome apstiprināja 2022. gada Eiropas pusgada kontekstā un saskaņā ar kuru: “kad rodas nopietni apgalvojumi, sistemātiski trūkst apņēmīgas rīcības tādu korupcijas lietu izmeklēšanā, kurās iesaistītas augsta līmeņa amatpersonas vai viņu tuvākais loks, un saukšanā pie atbildības par tām. Atbildība par lēmumiem izbeigt izmeklēšanu joprojām raisa bažas, jo nav efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pret prokuratūras lēmumiem neveikt kriminālvajāšanu par iespējamām noziedzīgām darbībām”²². Attiecībā uz šo problēmu tika sniegts ieteikums “ieviest pretkorupcijas regulējumu, tostarp uzlabojot kriminālvajāšanas centienus (...)”²³. Komisija arī norāda, ka saistībā ar 2022. gada ziņojumu par tiesiskumu Ungārijai tika ieteikts uzlabot izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un spriedumu rezultātus augsta līmeņa korupcijas lietās²⁴.

3.2. Pretkorupcijas regulējums

3.2.1. Komisijas konstatējumi

- (44) Komisija norādīja, ka pretkorupcijas stratēģijā vai plašākā regulējumā (tostarp, piemēram, noteikumos par interešu konfliktiem, faktiskajiem īpašniekiem, lobēšanu un aktīvu deklarēšanu) nav ietverti noteikumi vai darbības attiecībā uz tādu noziedzīgu nodarījumu efektīvu novēršanu un apkarošanu, kas var ietekmēt Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību. Tā arī norādīja, ka joprojām pastāv bažas par augsta līmeņa korupcijas nepieļaušanu un novēršanu, un norādīja, ka Ungārijas iestādes nav sniegušas informāciju par pasākumiem, kas veikti, lai atgūtu summas, kuras ietekmējuši tādi pārkāpumi, kuru dēļ projektiem tika atsaukts Savienības finansējums, kā arī nav sniegušas datus par atgūtajām summām. Šajā kontekstā Komisija arī norādīja uz ierobežojumiem valsts tiesību aktos attiecībā uz sadarbību gadījumā, ja saimnieciskās darbības veicēju pretestība ietekmē sadarbības ar *OLAF* efektivitāti.

3.2.2. Ungārijas iesniegtie apsvērumi

- (45) Ungārija apšaubīja Komisijas atsauci uz korupcijas uztveres indeksu (KUI), kas kopā ar citiem rādītājiem liecina, ka Ungārija, salīdzinot ar citām dalībvalstīm, ieņem vienu no zemākajām vietām šajā indeksā attiecībā uz korupcijas atklāšanu, nepieļaušanu un novēršanu. Šajā sakarā Ungārija atsaucās uz Kopīgā pētniecības centra (“JRC”) 2018. gadā publicēto analīzi²⁵, kurā aicināts ievērot piesardzību, interpretējot KUI rezultātus. Ungārija arī atsaucās uz 2020. gada jūnijā publicēto

²² Padomes ieteikums par Ungārijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu, 26. punkts, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9764-2022-INIT/lv/pdf>.

²³ Padomes ieteikums par Ungārijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu, 4. ieteikums, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9764-2022-INIT/lv/pdf>.

²⁴ 2022. gada ziņojums par tiesiskumu, valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Ungārijā, pieejams https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/40_1_193993_coun_chap_hungary_en.pdf, 2. lpp.

²⁵ Skatīt <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC113251>.

Eiropas aptauju Nr. 502 par korupcijas uztveri (rādītājs, kas nav minēts paziņojumā), kas liecina, ka Ungārija ierindojās augstākā vietā nekā astoņas citas dalībvalstis. Turklāt, lai apstiprinātu, ka Ungārija ir ierindota saraksta vidū attiecībā uz iesaisti korupcijas lietās, Ungārija minēja *Eurojust* 2022. gada maija ziņojumu²⁶.

- (46) Attiecībā uz pretkorupcijas regulējumu Ungārija atsaucās uz Korupcijas novēršanas stratēģiju 2020.–2022. gadam un apstrīdēja Komisijas konstatējumu, ka (gandrīz pusei) pasākumu īstenošanas termiņš tika pagarināts. Ungārija uzskata, ka Covid-19 pandēmijas dēļ nebija iespējams fiziski veikt apmācību, konsultācijas un pētījumus, un tāpēc pasākumu īstenošana tika pagarināta līdz 2023. gada 30. jūnijam. Turklāt Ungārija norādīja, ka konkrētie korupcijas apkarošanas stratēģijas 2020.–2022. gadam intervences pasākumi un grafiks tika iekļauti valdības 2020. gada 19. jūnija Lēmumā Nr. 1328/2020.
- (47) Ungārija arī apstrīdēja to, ka administratīvo iestāžu paziņojumiem par iespējamiem pārkāpumiem, par kuriem ziņojuši trauksmes cēleji, ir mazāka nozīme kriminālizmeklēšanā, norādot, ka Nacionālajam aizsardzības dienestam (“NVSZ”) nav pilnvaru izmeklēt, bet tas pārbauda, vai apgalvojumi ir pareizi, un ierosina atbilstošus turpmākos pasākumus. Tā arī apstrīdēja Komisijas konstatējumu, ka Valsts nodokļu un muitas iestāde var uzsākt procedūru tikai tad, ja izmeklēšanas iestādes ir arī sākušas kriminālizmeklēšanu, un atsaucās uz attiecīgajiem valsts tiesību aktu noteikumiem.
- (48) Attiecībā uz aktīvu deklarācijām Ungārija norādīja, ka Ungārijas Nacionālās asamblejas locekļu un augstākā līmeņa politisko vadītāju aktīvu deklarēšanas sistēma ir transponēta Eiropas Parlamenta izmantotā sistēma, kas ir laba starptautiska prakse.
- (49) Turklāt, lai gan sākotnēji Ungārija apgalvoja, ka ES tiesību aktos un dalībvalstu tiesību aktos nav konkrēti definēts augsta līmeņa korupcijas jēdziens, otrajā atbildē Ungārija atsaucās uz informāciju, ko tā sniedza saistībā ar 2022. gada ziņojumu par tiesiskumu attiecībā uz cīņu pret augsta līmeņa korupciju. Turklāt tā apstrīdēja korupcijas apmēru saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

3.2.3. Komisijas novērtējums

- (50) Jānorāda, ka i) Komisija skaidri norādīja, ka KUI tika ņemts vērā kā papildu rādītājs, ii) Ungārija pati atzina, ka 2021. gada KUI tā bija starp valstīm ar vissliktāko sniegumu (priekšpēdējā), un ka, svarīgi, iii) KUI vērtējuma aprēķināšanas metodika tika mainīta uzreiz pēc JRC analīzes, lai izpildītu Komisijas ieteikumus²⁷. Attiecībā uz Ungārijas argumentu, kura pamatā ir Eiropas aptauju speciālaptauja, Komisija norāda, ka Eiropas aptauju speciālaptauja par korupciju 523²⁸, kas publicēta 2022. gada 13. jūlijā, liecina, ka 91 % Ungārijas respondentu uzskata korupciju par plaši izplatītu savā valstī, kas ir krietni virs ES vidējā rādītāja – 68 %. Turklāt pazīmes liecina, ka arvien vairāk cilvēku uzskata, ka starp uzņēmumiem un politiķiem pastāv korupcija, un 74 % aptaujāto personu uzskata, ka vienīgais veids, kā gūt panākumus uzņēmējdarbībā, ir politiski sakari. Attiecībā uz atsauci uz

²⁶ *Eurojust* lietu izskatīšanas darbs korupcijas jomā: 2016–2021 *Insights*, 2022. gada maijs, pieejams tīmekļa vietnē <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-casework-on-corruption-2016-2021-insights-report.pdf>.

²⁷ Skatīt https://images.transparencycdn.org/images/CPI2020_TechnicalMethodologyNote_ENv2.pdf.

²⁸ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2658>

Eurojust ziņojumu Komisija atgādina, ka *Eurojust* reģistrē tikai pārrobežu lietas²⁹; tādējādi ziņojums kā tāds ir rādītājs, kas cita starpā raksturo kādā dalībvalstī reģistrēto korupcijas stāvokli un valsts iestāžu efektivitāti korupcijas apkarošanā bez pārrobežu elementa.

- (51) Attiecībā uz argumentiem, kas iesniegti par pasākumiem saskaņā ar korupcijas apkarošanas stratēģiju, 2022. gada Eiropas pusgada kontekstā izstrādātajā ziņojumā par valsti ir norādīts, ka, “ja šie pasākumi būtu īstenoti, tie būtu palīdzējuši efektīvāk atklāt korupciju valsts iestādēs un valsts uzņēmumos un saukt pie atbildības par tiem”³⁰. Šis jautājums ir minēts arī 2022. gada ziņojumā par tiesiskumu par Ungāriju³¹. Turklāt Komisija uzskata, ka Covid-19 pandēmija nebūtu kavējusi vairākus pasākumus, kuru īstenošanas termiņš ir pagarināts līdz 2023. gadam³².
- (52) Komisija norāda, ka attiecībā uz preventīvo instrumentu “relatīvi mazāku lomu” kriminālizmeklēšanā būtiska informācija no Ungārijas prokuratūras tika saņemta gan 2021., gan 2022. gada Komisijas ziņojumu par tiesiskumu sagatavošanas kontekstā³³. Prokuratūra uzskata, ka Valsts aizsardzības dienests ir galvenais un neaizstājamais pierādījumu vākšanas avots, lai sāktu korupcijas izmeklēšanu un kriminālvajāšanu. Šajā pašā kontekstā Ungārijas iestādes pašas norādīja, ka kriminālprocess par korupcijas nodarījumiem galvenokārt tiek uzsākts, pamatojoties uz izmeklēšanas iestāžu kriminālizmeklēšanas darbībām, un lielāko daļu izmeklēto lietu atklāja Valsts aizsardzības dienests (ar tā veikto slepeno uzraudzību)³⁴. Informācijai, kas iegūta no atklāšanas rīkiem, piemēram, aktīvu deklarācijām, trauksmes cēlēju atklātas informācijas un reģistriem, korupcijas izmeklēšanā ir salīdzinoši neliela nozīme³⁵.

²⁹ Skatīt <https://www.eurojust.europa.eu/about-us/what-we-do>, kā arī Ungārijas citētā *Eurojust* ziņojuma kopsavilkuma pirmo punktu.

³⁰ Komisijas dienestu darba dokuments “2022. gada ziņojums par Ungāriju. Pavaddokuments dokumentam “Ieteikums Padomes ieteikumam par Ungārijas 2022. gada valsts reformu programmu” un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu”, Brisele, 23.5.2022., SWD(2022), 614 final, 14. lpp.

³¹ Sk. Komisijas 2021. gada ziņojumu par tiesiskumu — Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Ungārijā, SWD(2021) 714 final, pieejams <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0714>, 13. lpp. 2022. gada ziņojums par tiesiskumu — Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Ungārijā, pieejams vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/40_1_193993_coun_chap_hungary_en.pdf, 12. lpp.

³² Tas attiecas, piemēram, uz a) automatizētas lēmumu pieņemšanas atbalsta sistēmas izstrādi nolūkā uzlabot lēmumu pieņemšanas procesa pārredzamību un pārskatatbildību (jauns termiņš — 2023. gada 31. janvāris), b) praktiķiem paredzētu korupcijas apkarošanas lietu uzskaiti (jauns termiņš — 2023. gada 30. jūnijs), c) datu ierakstiem Valsts aizsardzības dienesta riska novērtēšanas sistēmā (jauns termiņš — 2023. gada 30. jūnijs), d) tiesisko regulējumu par korupciju saistībā ar liela apjoma investīcijām infrastruktūrā (jauns termiņš — 2023. gada 30. jūnijs), e) apsekojumiem par valsts struktūru un valstij piederošu uzņēmumu integritātes pārvaldības modeļiem (termiņš — 2023. gada 30. jūnijs) un f) īstenošanas ziņojumu par iekšlietu ministra stratēģijā 2020.–2022. gadam noteiktajiem uzdevumiem (termiņš 2023. gada 31. maijs ministru ziņojumam; 2023. gada 30. jūnijs iekšlietu ministra kopsavilkuma ziņojumam).

³³ Skatīt arī 2022. gada ziņojuma par tiesiskumu — Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Ungārijā, pieejams https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/40_1_193993_coun_chap_hungary_en.pdf, 13. lpp.

³⁴ Skatīt Komisijas 2021. gada ziņojumu par tiesiskumu — Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Ungārijā — sk. Komisijas dienestu 2021. gada darba dokumentu “Ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Ungārijā”, SWD(2021) 714 final, pieejams <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0714>, 13. lpp.

³⁵ Skatīt arī 2022. gada ziņojumu par tiesiskumu — Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Ungārijā, pieejams https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/40_1_193993_coun_chap_hungary_en.pdf, 13. lpp.

- (53) Attiecībā uz Valsts nodokļu un muitas iestādi Komisija norāda, ka Ungārija pati atzīst, ka šādas pārbaudes var veikt tikai tad, ja izmeklēšanas iestādei ir aizdomas par noziedzīgiem nodarījumiem, un tas apstiprina paziņojumā izdarītos secinājumus.
- (54) Turklāt ir svarīgi atzīmēt, ka valsts iestādēs, kurām ir uzraudzības funkcijas, ir notikusi politiski motivēta amatu piešķiršana, kas rada jautājumus par to objektivitāti korupcijas atklāšanā³⁶. Neatkarīgu kontroles mehānismu nepilnības un ciešā saikne starp politikas vidi un vairākiem valsts uzņēmumiem veicina korupciju³⁷.
- (55) Attiecībā uz Ungārijas sniegto argumentāciju par aktīvu deklarācijām Komisija norāda, ka joprojām pastāv ilgstošas bažas par Parlamenta deputātu un citu augsta riska amatpersonu rīcības kodeksu noteikumu, interešu konfliktu un aktīvu deklarāciju efektīvu un pārredzamu uzraudzību, pārbaudi un izpildi³⁸. 2022. gada jūlijā ieviesto Parlamenta deputātu aktīvu deklarēšanas noteikumu grozījumi neklidē šīs bažas. Jaunie noteikumi rada vēl mazāk stingras prasības attiecībā uz aktīvu deklarācijām salīdzinājumā ar iepriekšējiem noteikumiem, kas bija spēkā līdz 2022. gada 31. jūlijam, jo Parlamenta deputātiem vairs nav pienākuma ziņot par saviem aktīviem³⁹. Lai novērtētu aktīvu deklarēšanas sistēmas efektivitāti, būtu jāņem vērā vispārējā situācija, uz kuru attiecas šāda sistēma. Kā paskaidrots paziņojumā, nodomu vēstulē un iepriekš, Ungārijas konteksts rada bažas, un tādēļ ir vajadzīga visaptverošāka aktīvu deklarēšanas sistēma.
- (56) Ungārija savā otrajā atbildē uz sāktām izmeklēšanām augsta līmeņa korupcijas lietās atsaucās uz 2022. gada ziņojumā par tiesiskumu minēto informāciju. Tas liecina par to, ka būtībā tā ir sapratusi augsta līmeņa korupcijas jēdzienu un tās atšķirību no zema līmeņa/administratīvās korupcijas neatkarīgi no korupcijas nodarījumu definīcijas ES vai valstu tiesību aktos. Tajā pašā laikā, lai gan Komisija atzinīgi novērtēja sniegto informāciju, tas nenozīmē, ka Ungārija ir pierādījusi stabilus izmeklēšanas rezultātus saistībā ar apgalvojumiem par korupciju attiecībā uz augsta līmeņa amatpersonām un viņu tuvāko loku, kas joprojām rada nopietnas bažas⁴⁰. Tādējādi nevar uzskatīt, ka Ungārija būtu risinājusi bažas par augsta līmeņa korupcijas nepieļaušanu un novēršanu.

³⁶ Šajā sakarā sk. 2022. gada ziņojumu par tiesiskumu – Valstu sadaļa – tiesiskuma situācija Ungārijā, pieejams https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/40_1_193993_coun_chap_hungary_en.pdf, 92. zemsvītras piezīme.

³⁷ Šajā sakarā sk. 2022. gada ziņojumu par tiesiskumu – Valstu sadaļa – tiesiskuma situācija Ungārijā, pieejams https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/40_1_193993_coun_chap_hungary_en.pdf, 93. zemsvītras piezīme.

³⁸ GRECO ceturtā novērtēšanas kārtā. Otrais pagaidu atbilstības ziņojums, 5. lpp.

³⁹ Pastāv tikai prasība deklarēt ieņēmumus un turējumus, nevis aktīvus. Aktīvu deklarācijās jāiekļauj informācija par aktīviem burtiskā nozīmē, t. i., nekustamajiem īpašumiem, vērtīgiem kustamiem īpašumiem (piemēram, transportlīdzekļiem, kuģiem, vērtīgām senlietām un mākslas darbiem u. c.), uzkrājumiem banku depozītos un skaidrā naudā, pārvaldības pasākumiem, trastiem (tostarp jebkādu saistību, kas valsts ierēdnim vai tā ģimenes loceklim ir ar trastu), privātā kapitāla fondiem, dzīvības apdrošināšanas polisēm un informācija par faktiskajām īpašumtiesībām.

⁴⁰ Šajā sakarā skatīt 2022. gada ziņojumu par tiesiskumu – Valstu sadaļa – tiesiskuma situācija Ungārijā, pieejams https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/40_1_193993_coun_chap_hungary_en.pdf, 14. lpp.

4. KOMISIJAS NOVĒRTĒJUMA SECINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TIESISKUMA PRINCIPU PĀRKĀPUMIEM

(57) Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka paziņojumā norādītie un nodoma vēstulē atkārtotie jautājumi joprojām ir spēkā un ka tie ir sistēmiski tiesiskuma principu pārkāpumi Nosacītības regulas 2. panta a) punkta izpratnē, it īpaši tiesiskās noteiktības un izpildvaras patvaļas aizlieguma principu pārkāpums saskaņā ar Nosacītības regulas 4. panta 1. punktu, ņemot vērā tās 3. panta b) punktu. Šīs bažas attiecas uz vairākām situācijām, kas uzskaitītas tās 4. panta 2. punktā, it īpaši:

- a) to iestāžu pienācīgu darbību, kuras īsteno Savienības budžetu, [...] jo īpaši saistībā ar publiskā iepirkuma procedūrām;
- b) to iestāžu pienācīgu darbību, kuras veic finanšu kontroli, uzraudzību un revīziju, un efektīvu un pārredzamu finanšu pārvaldības un pārskatatbildības sistēmu pienācīgu darbību;
- e) krāpšanas, [...] korupcijas vai citu Savienības tiesību aktu pārkāpumu saistībā ar Savienības budžeta izpildi vai Savienības finanšu interešu aizsardzību novēršanu un sodīšanu par tiem [...];
- h) citām situācijām [...], kas attiecas uz Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību, ko šajā gadījumā raksturo pastāvīga nespēja nodrošināt, ka tiesiskais regulējums un prakse publiskā iepirkuma jomā novērš korupcijas risku un citus pārkāpumus ES līdzekļu pārvaldībā.

5. CITAS PROCEDŪRAS NEĻAUJ EFEKTĪVĀK AIZSARGĀT SAVIENĪBAS BUDŽETU

5.1. Komisijas sākotnējais novērtējums

(58) Komisija uzskata, ka neviena cita procedūra, kas paredzēta Savienības tiesību aktos, neļautu tai efektīvāk aizsargāt Savienības budžetu par procedūru, kas noteikta Nosacītības regulā. Konstatētie trūkumi, nepilnības, ierobežojumi un riski ir plaši izplatīti un savstarpēji saistīti. Tas neļauj citām procedūrām būt efektīvākām nekā tās, kas paredzētas Nosacītības regulā. Vairāk nekā desmit gadus Ungārija ir saņēmusi ieteikumus un korekcijas trūkumu un nopietnu pārkāpumu dēļ, jo īpaši publiskā iepirkuma jomā. Pat ja Komisija gadu pēc gada, vienu plānošanas periodu pēc otra, rīkojās katru reizi, kad tā konstatēja publiskā iepirkuma noteikumu vai piemērojamo tiesību aktu pārkāpumus, lai aizsargātu Savienības budžetu, pamatojoties uz procedūrām, kas noteiktas Savienības tiesību aktos, publiskajā iepirkumā Ungārijā joprojām bija konstatējami trūkumi un nepilnības, kas ietekmēja Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību un Savienības finanšu interešu aizsardzību.

(59) Komisijas dienestu veikto revīziju preventīvā pieeja parādīja, no vienas puses, ka Ungārija nav spējusi nodrošināt to iestāžu efektīvu darbību, kuras atbild par Savienības budžeta izpildi un uzraudzību, un, no otras puses, nepieciešamību Komisijai pastāvīgi, plaši un tālredzīgi rīkoties, lai aizsargātu minēto budžetu.

(60) Attiecībā uz nesenajām reformām sabiedrības interešu trastu jomā citos Savienības tiesību aktos noteikto procedūru retrospektīvais raksturs, kā arī nopietnie riski, ka Savienības līdzekļus var piešķirt un izmaksāt, nepārbaudot interešu konflikta esību

un ne vienmēr ievērojot iepirkuma noteikumus, padara procedūru, kas izveidota ar Nosacījumu regulu, par visefektīvāko instrumentu Savienības budžeta aizsardzībai.

- (61) Pat ja varētu paredzēt dažu citu tādu līdzekļu izmantošanu, kas pieejami saskaņā ar nozaru noteikumiem, piemēram, Komisijas dienestu veiktas revīzijas, ar kurām var konstatēt pārkāpumus, ko Ungārijas iestādes nav novērsušas, konstatējušas vai labojušas, šie pasākumi parasti attiecas uz izdevumiem, kas jau ir deklarēti Komisijai. Arī finanšu korekcijas šajā gadījumā nav pietiekams risinājums, jo principā tās nav preventīvas un tās var nebūt saistītas ar sistēmiskiem jautājumiem.
- (62) Pat Komisijas proaktīva pieeja, piemēram, Komisijas dienestu preventīvi veiktas revīzijas, joprojām attiektos tikai uz konkrētajiem fondiem, uz kuriem attiecas piemērojami nozaru noteikumi. Turklāt šāda pieeja neļautu Komisijai vairāk vai pietiekami efektīvi aizsargāt budžetu, jo tā būtu vērsta uz konkrētām programmām, nerisīnot visas konstatētās nepilnības.
- (63) Bažas par izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, kā arī korupcijas apkarošanas regulējuma ierobežojumi vēl vairāk pastiprina šīs nepilnības. Šīs bažas un ierobežojumi ir īpaši svarīgi gadījumos, kad projektiem, kurus izmeklē *OLAF*, tiek atsaukts Savienības finansējums, jo tas parasti nozīmē, ka netiek novērsts un atkārtosies nepilnības pamatcēlonis.
- (64) Praksē šie apstākļi norāda uz secinājumu, ka pārkāpumi var ietekmēt arī ievērojamu daļu darbību, kas nav izmeklētas vai par kurām nav veikta revīzija, ņemot vērā, ka tad, ja pārkāpumi patiešām ir atklāti, Savienības līdzekļi tiek aizstāti ar valsts līdzekļiem, kas varētu sasniegt paredzētos saņēmējus, iespējams, bez konkrētām sekām attiecībā uz izdarītajiem administratīvajiem vai kriminālajiem pārkāpumiem, ļaujot turpināt pārkāpumus citās darbībās, kuras netiek izmeklētas vai par kurām netiek veikta revīzija, un neveicot efektīvus un atturošus pasākumus, kā noteikts LESD 325. panta 1. punktā.
- (65) Tāpat nolīgumi, rīcības plāni un citi instrumenti principā varētu uzlabot krāpšanas, korupcijas vai citu attiecīgu Savienības tiesību aktu pārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu, kas skar Savienības finanšu intereses, pienācīgu izmeklēšanu. Tomēr, ņemot vērā pierādījumu trūkumu par šo pasākumu efektīvu īstenošanu, tos nevar uzskatīt par tādiem, kas spēj aizsargāt pret nopietniem riskiem Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai un Savienības finanšu interesēm.
- (66) Visbeidzot, Komisijas bažas Ungārijas gadījumā skar vairākas svarīgas jomas, kas saistītas ar Savienības budžeta izpildi un atbilstību pareizas finanšu pārvaldības principiem, un kopumā tās nopietni apdraud Savienības finanšu intereses. Attiecībā uz Savienības budžeta izpildi Ungārijā pastāv problēmas, kuras, šķiet, nav pienācīgi izmeklētas strukturālu, juridisku vai praktisku ierobežojumu vai šķēršļu dēļ, kas tiek likti krāpšanas un citu pārkāpumu atklāšanai, izmeklēšanai un novēršanai; tā ir vispārēja situācija, kas tieši un nopietni apdraud Savienības finanšu intereses. Šajā ziņā konstatētās problēmas ir tik plaši izplatītas un nopietnas, ka kopējie finanšu riski Savienības budžetam un Savienības finanšu interesēm pārsniedz riskus, kurus var novērst ar citām procedūrām, kas noteiktas dažādos nozaru instrumentos. Līdz ar to Komisija uzskata, ka minēto jautājumu sarežģītības un savstarpēji saistītā rakstura dēļ neviena cita Savienības tiesību aktos noteikta procedūra tai neļautu efektīvāk aizsargāt Savienības budžetu.

5.2. Ungārijas iesniegtie apsvērumi

(67) Ungārija apgalvoja, ka Regula Nr. 1060/2021 (“KNR”)⁴¹ ietver tādus pasākumus kā maksājumu termiņu pārtraukšana, maksājumu apturēšana un finanšu korekcijas, kas ir efektīvas un piemērotas Savienības budžeta aizsardzībai. Ungārija atsaucās arī uz citiem Komisijas rīcībā esošiem līdzekļiem, lai garantētu Savienības finanšu interešu aizsardzību saistībā ar partnerības nolīguma, struktūrfondu programmu, kā arī Atveseļošanas un noturības mehānisma (“ANM”) pieņemšanu. Ungārija arī apgalvoja, ka attiecībā uz publiskā iepirkuma noteikumiem un to interpretāciju un praktisko piemērošanu Komisija varētu iejaukties arī, izmantojot pienākumu neizpildes procedūras.

5.3. Komisijas novērtējums

(68) Komisija nepiekrīt Ungārijai, ka citi Savienības pasākumi varētu labāk aizsargāt Savienības budžetu. Attiecībā uz Regulā (ES) Nr. 1060/2021 (“KNR”)⁴² paredzēto finansiālo pasākumu piemērošanu Komisija norāda, ka minētie pasākumi pēc definīcijas aprobežojas ar minētajā nozares regulā ietverto darbības jomu un kritērijiem un ka ar tiem nevar nodrošināt vispārējo preventīvo un sistēmisko aizsardzību, kas ir iespējama saskaņā ar Nosacītības regulu. Tiesa ir apstiprinājusi šīs Nosacītības regulas vispārējās preventīvās dimensijas nozīmi⁴³. Attiecībā uz KNR paredzēto veicinošo nosacījumu ievērošanu un uzraudzību Komisija vispirms vēlētos norādīt, ka saskaņā ar KNR 15. pantu vienīgās sekas gadījumā, ja nav izpildīts veicinošais nosacījums, ir tādas, ka Komisija neatmaksā deklarētos izdevumus, bet Nosacījumu regula piešķir plašākas iespējas aizsargāt Savienības budžetu, tostarp apturēt vienas vai vairāku programmu apstiprināšanu, kā arī apturēt saistību izpildi dalītā pārvaldībā. Atšķirībā no KNR 15. pantā noteiktās procedūras tas ietver arī priekšfinansējumu. Turklāt veicinošo nosacījumu, kuriem varētu būt nozīme šajā lietā, piemērošanas joma, it īpaši “publiskā iepirkuma tirgus efektīvas uzraudzības mehānismi” un “Pamattiesību hartas efektīva piemērošana un īstenošana”, atšķiras un ir ierobežojošāka nekā Nosacītības regulas piemērošanas joma.

(69) Attiecībā uz pārkāpuma procedūrām, kas saistītas ar publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu un to interpretāciju, Nosacītības regulas 17. apsvērumā ir precizēts, ka “tiesību akti”, uz kuriem ir atsauce Nosacījumu regulas 6. panta 1. punktā, ir finanšu un nozaru tiesību akti. Pārkāpuma procedūras, kas nav balstītas uz tiesību aktu, bet gan tieši uz primārajiem tiesību aktiem (LESD 258. pants), nevar uzskatīt par atbilstīgām Nosacītības regulas 6. panta 1. punkta izpratnē.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

⁴³ Sk. Tiesas (plēnums) 2022. gada 16. februāra spriedumu *Ungārija/Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome*, lieta C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, jo īpaši 262. un 266. punktu.

- (70) Attiecībā uz Atvaseļošanas un noturības mehānismu Regulā (ES) 2021/241 ir iekļauti noteikumi, kas saistīti ar Savienības finanšu interešu aizsardzību⁴⁴ un kas dalībvalstij ir jāievēro, īstenojot mehānisma pasākumus. Turklāt saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 22. panta 1. punktu galvenā atbildība par Savienības un valsts tiesību aktu ievērošanu, īstenojot minētos pasākumus, joprojām ir dalībvalstīm, savukārt Komisija var veikt *ex post* korektīvus pasākumus krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta gadījumos, kuri skar Savienības finanšu intereses un kurus dalībvalsts nav novērsusi, vai ja ir nopietni pārkāpts no aizdevuma nolīguma vai finansēšanas nolīguma izrietošs pienākums saskaņā ar minētās regulas 22. panta 5. punktu. Vēl svarīgāk ir tas, ka Ungārijas ANP vēl nav pieņemts, un tā saturs un spēja aizsargāt Savienības finanšu intereses ir atkarīga no tajā ietvertajiem faktiskajiem pasākumiem, kā arī no tā, kā Ungārija īstenošos šos pasākumus.
- (71) Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka neviena cita Savienības tiesību akto noteikta procedūra neļautu tai efektīvāk aizsargāt Savienības budžetu kā procedūra, kas noteikta Nosacītības regulā.

6. UNGĀRIJAS IESNIEGTIE VISPĀRĪGIE APSVĒRUMI

- (72) Papildus Ungārijas iesniegtajiem argumentiem par konkrētiem Komisijas izvirzītajiem jautājumiem Ungārija iesniedza arī vispārīgus apsvērumus, kuros tā apstrīdēja vairākus procedūras elementus. Konkrēti, Ungārija apgalvoja, ka Komisijas uzsāktā procedūra pret Ungāriju nav pamatota ar pietiekamiem faktiskiem vai juridiskiem iemesliem, un apstrīdēja Komisijas izmantoto avotu uzticamību. Tā arī apgalvoja, ka Komisija nav nodrošinājusi nediskrimināciju un vienlīdzīgu attieksmi starp dalībvalstīm, vienlaikus jo īpaši atsaucoties uz citu dalībvalstu sniegumu vienotā tirgus rezultātu apkopojumā un Eiropas pusgada ietvaros sniegtajos ieteikumos par publiskā iepirkuma regulējuma stiprināšanu, korupcijas apkarošanas sistēmu izveidi un prokuratūras neatkarības nodrošināšanu. Turklāt tā apgalvoja, ka Komisija nav pienācīgi ņēmusi vērā Ungārijas tiesību sistēmas īpatnības, kas paredz rīcības brīvību tiesiskuma principu īstenošanā. Turklāt tā apgalvoja, ka šajā kontekstā būtu jāpiemēro princips par tiesībām uz aizstāvību kriminālprocesā, kā arī konkurences tiesībās, un ka Komisija nav ievērojusi šīs tiesības.
- (73) Otrajā atbildē Ungārija veltīja kritiku tam, ka 20. jūlijā tika nosūtīta nodomu vēstule, neņemot vērā četrpadsmit korektīvos pasākumus, kas Komisijai tika iesniegti 19. jūlijā. Attiecībā uz divpadsmit no šiem pasākumiem Ungārija apņēmas tos saglabāt bez nosacījumiem un uz nenoteiktu laiku. Tādējādi tā apgalvoja, ka Komisijai bija jāņem vērā šīs saistības savā vērtējumā pirms minētās vēstules nosūtīšanas, it īpaši tāpēc, ka Nosacītības regulā noteiktais viena mēneša termiņš vēstules nosūtīšanai bija orientējošs. Tā arī uzskatīja, ka pasākumi, kas ierosināti, atsaucoties uz tās plānotā ANP starpposma mērķu projektiem, būtu jāpieņem kā korektīvi pasākumi, apgalvojot, ka ne Nosacītības regulai, ne tās piemērošanas pamatnostādņēm nav vajadzīga īpaša forma, kādā procedūras gaitā var ierosināt korektīvus pasākumus. Pamatojoties uz to, tā apgalvoja, ka Komisija ir nopietni pārkāpusi lojālas sadarbības principu starp Komisiju un dalībvalsti, kā arī objektīva un taisnīga novērtējuma prasību, kas noteikta Nosacītības regulā.

⁴⁴ 22. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar kuru izveido Atvaseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17.–75. lpp.).

Komisijas apsvērumi

- (74) Komisija uzskata, ka Ungārijas iesniegtie argumenti nav pamatoti, jo Komisija ir veikusi rūpīgu kvalitatīvu novērtējumu, kas ir objektīvs, neitrāls, taisnīgs un kas ievēro dalībvalstu vienlīdzības principu. Komisija pienācīgi ņēma vērā informāciju no vairākiem pieejamiem avotiem⁴⁵, lai identificētu, salīdzinātu un novērtētu attiecīgos tiesiskuma principu pārkāpumus saskaņā ar Nosacījumu regulu, kā to interpretējusi Eiropas Savienības Tiesa⁴⁶, tostarp informāciju, ko Ungārija iesniedza atbildē uz informācijas pieprasījumu. Šajā kontekstā Komisija uzsver, ka katra gadījuma novērtējums, kā arī ar to saistīto pierādījumu klāsts un apjoms tiek izskatīts pēc būtības, ņemot vērā visus attiecīgos apstākļus. Lai gan ir taisnība, ka, aplūkojot atsevišķus rādītājus, attiecībā uz dažiem aspektiem citu dalībvalstu rezultāti dažos gadījumos varētu būt sliktāki nekā Ungārijas rezultāti, Komisijas novērtējums ir visaptverošs kvalitatīvs novērtējums, kurā ņemts vērā attiecīgais juridiskais un institucionālais konteksts, un apkopota informācija, rādītāji un novērojumi no vairākiem avotiem, lai veidotu pilnīgāku priekšstatu par situāciju Ungārijā, nekā varētu sniegt atsevišķi rādītāji.
- (75) Paziņojumā, kā arī nodomu vēstulē tika precizēts, ka problēmu turpināšanās vairāk nekā desmit gadu garumā liecina par to, ka vēl aizvien pastāv risks Savienības līdzekļu pareizai finanšu pārvaldībai, kā rezultātā tiek pārkāpti Savienības tiesību akti, un ka Ungārijas valsts iestādes joprojām nespēj novērst vai labot šos pārkāpumus un efektīvi aizsargāt Savienības finanšu intereses. Balstoties uz iepriekš minēto, Komisija uzskatīja, ka – ja vien netiks veikti turpmāki pasākumi, lai steidzamības kārtā efektīvi risinātu šo jautājumu – nav pamata pieņemt, ka situācija būtiski uzlabosies.
- (76) Visbeidzot, Komisija pienācīgi ievēroja Ungārijas tiesības uz aizstāvību saskaņā ar Nosacītības regulas prasībām, kā arī Savienības tiesību aktos noteiktos principus, jo tā skaidri izklāstīja savas bažas un iemeslus procedūras sākšanai, sniedza Ungārijai iespēju visos procedūras posmos izteikt savus apsvērumus un pienācīgi ņēma vērā Ungārijas izteiktos apsvērumus, kā arī korektīvos pasākumus, kurus tā ierosināja savā pirmajā un otrajā atbildē.
- (77) Attiecībā uz pasākumiem vai darbībām, ko Ungārija ierosināja 2022. gada 19. jūlijā, jāatzīmē, ka Ungārijas izvirzītie argumenti vairāku iemeslu dēļ nav pamatoti. Pirmkārt, korektīvie pasākumi netika ierosināti kopā ar apsvērumiem par paziņojuma vēstuli, un tie netika ierosināti minētajā paziņojuma vēstulē norādītajā termiņā, kas paredzēts Nosacītības regulas 6. panta 5. un 9. punktā, bet gan vēlāk procedūras gaitā. Otrkārt, tas, ka Nosacītības regulas 6. panta 6. punktā paredzētais termiņš ir indikatīvs, nenozīmē, ka Komisijai būtu pienākums to nevajadzīgi pagarināt. Šāds pagarinājums ir iespējams, ja tas ir pamatoti, lai analizētu apsvērumus un korektīvo pasākumu, kas jāiesniedz laikus, piemērotību. Komisija nodomu vēstulē aicināja Ungāriju pēc iespējas ātrāk iesniegt sīkāku informāciju par ierosinātajiem korektīvajiem pasākumiem, proti, gan par to būtību, gan par dažādiem instrumentiem, kurus varētu izmantot šo pasākumu īstenošanai. Konkrēti – saistībā ar

⁴⁵ Šie avoti ir norādīti paziņojuma un nodomu vēstules zemsvītras piezīmēs un pielikumos, un tie ir publiski pieejami.

⁴⁶ Tiesas 2022. gada 16. februāra spriedums lietā C-156/21 *Ungārija/Parlaments un Padome*, ECLI:EU:C:2022:97; Tiesas 2022. gada 16. februāra spriedums lietā C-157/21 *Polija/Parlaments un Padome*, ECLI:EU:C:2022:98.

korektīvo pasākumu, kurš vērsts uz grozījumiem prokuratūras lēmumu pārskatīšanā tiesā, kas tika apspriesti ANP kontekstā, Komisija skaidri norādīja, ka tai ir vairāki iebildumi attiecībā uz tehniskiem aspektiem, kuri varētu apdraudēt minētā korektīvā pasākuma efektivitāti. Tādējādi šajā posmā Komisijai nebija nekāda iemesla vilcināties ar nodomu vēstules nosūtīšanu. Visbeidzot, minētie korektīvie pasākumi tagad ir pilnībā aizstāti ar pasākumiem, kas oficiāli iesniegti otrajā atbildē, tostarp ar papildu saistībām, kuras ietvertas septembra vēstulē.

- (78) Turklāt Komisija savā nodomu vēstulē skaidri paskaidroja, ka, lai korektīvos pasākumus (tostarp – attiecīgā gadījumā – tiesību aktu projektus) varētu uzskatīt par piemērotiem Nosacītības regulas nozīmē, tie bez nosacījumiem būtu jāierosina Nosacītības regulā paredzētās procedūras ietvaros, un tiem vajadzētu būt pietiekami precīziem attiecībā uz saturu un īstenošanas termiņiem, kā arī tiem nevajadzētu būt ierobežotiem laika ziņā. Daudzos gadījumos pirmajā atbildē bija ietvertas atsauces uz priekšlikumiem, kas tika apspriesti Ungārijas ANP projekta kontekstā. Vienkāršas atsauces uz ANP projektā ietvertajiem atskaites punktiem nevar uzskatīt par korektīviem pasākumiem, kas iesniegti procedūras ietvaros saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 5. punktu. Vienlaikus Komisija nevarēja novērtēt to, vai tie būtu piemēroti paziņojumā izklāstīto konstatējumu novēršanai, lai varētu tos ņemt vērā saistībā ar pasākumiem, kurus Komisija bija ierosinājusi savā nodomu vēstulē.

7. KOREKTĪVIE PASĀKUMI, KURUS IESNIEDZA UNGĀRIJA, UN ŠO PASĀKUMU PIEMĒROTĪBAS ANALĪZE SASKAŅĀ AR NOSACĪTĪBAS REGULU

7.1. Ungārijas iesniegtie korektīvie pasākumi

- (79) Nosacītības regulas 6. panta 6. punktā ir noteikts, ka “lemjot par to, vai iesniegt priekšlikumu īstenošanas lēmumam par atbilstīgajiem pasākumiem, Komisija ņem vērā saņemto informāciju un visus attiecīgās dalībvalsts sniegtos apsvērumus, kā arī jebkādu ierosināto korektīvo pasākumu piemērotību”.
- (80) Savā pirmajā atbildē un papildu vēstulēs, kas nosūtītas 2022. gada 30. jūnijā un 5. jūlijā, Ungārija neiesniedza piemērotus korektīvus pasākumus, par kuriem būtu veiktas pienācīgu saistību uzņemšanās saskaņā ar Nosacītības regulu.
- (81) Ungārija 2022. gada 19. jūlijā nosūtīja papildu vēstuli, paziņojumā ietverto konstatējumu novēršanas nolūkā ierosinot vairākus korektīvus pasākumus, kurus nevarēja ņemt vērā pirmajā atbildē ietvertajā novērtējumā, jo tie tika iesniegti ļoti vēlā procesa posmā.
- (82) Otrajā atbildē Ungārija iesniedza vairākus korektīvus pasākumus, kurus ar septembra vēstuli tā papildināja ar turpmākām saistībām, apgalvojot to, ka šie pasākumi pienācīgi novērsīs visas problēmas, ko Komisija minējusi paziņojumā. Šie korektīvie pasākumi ir šādi:
- i) ar jaunizveidotas Integritātes iestādes palīdzību pastiprināt ar Savienības līdzekļu izmantošanu saistītu nelikumību un pārkāpumu nepieļaušanu, atklāšanu un novēršanu;
 - ii) Korupcijas apkarošanas uzdevumgrupa;
 - iii) pretkorupcijas regulējuma stiprināšana;
 - iv) nodrošināt pārredzamību attiecībā uz to, kā sabiedrības interešu pārvaldības fondi izmanto Savienības atbalstu;

- v) ieviest specifisku procedūru tādu īpašu noziegumu gadījumā, kas saistīti ar valsts varas īstenošanu vai valsts īpašuma pārvaldību;
- vi) stiprināt revīzijas un kontroles mehānismus, lai garantētu ES atbalsta pareizu izmantojumu;
- vii) no Savienības līdzekļiem finansēto konkursa procedūru, kurās tiek iesniegts tikai viens piedāvājums, īpatsvara samazināšana;
- viii) no valsts budžeta finansēto konkursa procedūru, kurās tiek iesniegts tikai viens piedāvājums, īpatsvara samazināšana;
- ix) izstrādāt rīku ziņošanai par procedūrām ar vienu piedāvājumu, lai uzraudzītu publiskos iepirkumus, kuros iesniegts tikai viens piedāvājums, un ziņotu par tiem;
- x) elektroniskās publiskā iepirkuma sistēmas (*EPS*) izstrāde, lai palielinātu pārredzamību;
- xi) izstrādāt snieguma mērīšanas satvaru, ar ko novērtē publisko iepirkumu efektivitāti un izmaksu lietderību;
- xii) pieņemt rīcības plānu par to, kā paaugstināt konkurences līmeni publiskajā iepirkumā;
- xiii) mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu apmācīšana par publiskā iepirkuma praksi;
- xiv) atbalsta shēmas izveide ar mērķi kompensēt izmaksas, kas saistītas ar mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu dalību publiskajā iepirkumā;
- xv) *ARACHNE* piemērošana;
- xvi) sadarbības stiprināšana ar *OLAF* un
- xvii) tiesību akta pieņemšana, ar ko nodrošina publisko izdevumu lielāku pārredzamību.

7.2. Komisijas novērtējums par korektīvajiem pasākumiem

- (83) Komisija atzinīgi vērtē to, ka Ungārija ir iesniegusi korektīvus pasākumus, lai novērstu paziņojumā izklāstītās problēmas attiecībā uz sistēmiskiem pārkāpumiem, trūkumiem un nepilnībām publiskā iepirkuma jomā, interešu konfliktu riskiem un bažām par sabiedrības interešu trastiem, kā arī atzinīgi vērtē papildu pamatojumu attiecībā uz izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un pretkorupcijas regulējumu. Kopumā Ungārija ir apņēmusies (kā minēts tās otrajā atbildē) bez nosacījumiem saglabāt spēkā korektīvos pasākumus (un saistītos tiesību aktus) bez termiņa ierobežojuma un pienācīgi īstenot tajos paredzētos noteikumus.
- (84) Attiecībā uz ierosināto korektīvo pasākumu novērtējumu Komisija uzskata, ka, tā kā Ungārijā identificētās specifiskās problēmas attiecas gan uz tiesisko regulējumu, gan – lielā mērā – uz praksi, tad to, vai minētie pasākumi ir piemēroti sava mērķa sasniegšanai, t. i., izbeigt tiesiskuma principu pārkāpumus un/vai riskus Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai un Savienības finanšu interesēm, nevar pienācīgi izvērtēt, pilnībā nepārzinot konkrēto pasākumu detaļas un pirms tiek efektīvi īstenoti konkrēti būtiski elementi. Šajā sakarā Ungārijai līdz 2022. gada 19. novembrim (kad plānots uzsākt Integritātes iestādes darbību) jāiesniedz sīkāka informācija un jāveic būtiski iepriekš minēto, ierosināto korektīvo pasākumu

īstenošanas soļi, kā norādīts korektīvo pasākumu termiņos, kurus Ungārija iesniedza 22. augustā⁴⁷.

7.2.1. *Katra korektīvā pasākuma novērtējums*

i) Integritātes iestāde

- (85) Ungārijas valdība ir apņēmusies izveidot Integritātes iestādi, kuras mērķis būs krāpšanas, interešu konfliktu un korupcijas, kā arī citu nelikumību un pārkāpumu, kas attiecas uz Savienības finansiālā atbalsta īstenošanu, nepieļaušana, atklāšana un novēršana.
- (86) Tas ir būtisks korektīvs pasākums, kura mērķis ir risināt iepriekš minētos jautājumus un pievērsties papildu pamatojumam (sk. 2. un 3. iedaļu). Ierosinātais korektīvais pasākums ietver konkrētus noteikumus par Integritātes iestādes valdes iecelšanu un par “atbilstības komitejas”⁴⁸ iesaistīšanu ar mērķi garantēt, ka Integritātes iestāde un tās valdes locekļi ir pilnīgi neatkarīgi, proti, valdes locekļi tiks atlasīti pēc atklāta uzaicinājuma iesniegt pieteikumus, pamatojoties uz kandidātu profesionālajām īpašībām, viņu kvalifikāciju, plašu un neapstrīdamo pieredzi un reputāciju (tostarp starptautiskā mērogā) juridiskos un finanšu jautājumos, kas saistīti ar publisko iepirkumu un korupcijas apkarošanu, kā arī uz viņu pierādīto kompetenci šādās jomās⁴⁹. Valdes locekļi tiks iecelti tikai pēc tam, kad no atbilstības komitejas būs saņemts saistošs atzinums. Gan atbilstības komitejas locekļiem, gan valdes locekļiem piemēros stingrus noteikumus par interešu konfliktiem. Integritātes iestādei tiks piešķirtas arī plašas pilnvaras, tostarp šādas: pilnvaras dot norādījumus līgumslēdzējām iestādēm nolūkā apturēt iepirkuma procedūru (ne ilgāk kā uz diviem mēnešiem); pilnvaras pieprasīt administratīvām izmeklēšanas struktūrām veikt izmeklēšanu; pilnvaras ieteikt konkrētu ekonomikas dalībnieku izslēgšanu no Savienības finansējuma uz noteiktu laiku; pilnvaras dot norādījumus attiecīgajām valsts iestādēm vai struktūrām veikt savas uzraudzības vai kontroles funkcijas, jo īpaši attiecībā uz procedūrām, ar kurām pārbauda interešu konflikta deklarācijas un aizdomas par Savienības līdzekļu pārvaldību; tiesības pieprasīt piekļuvi visiem attiecīgajiem dokumentiem, tostarp par notiekošajām vai gaidāmajām publiskā iepirkuma procedūrām; pilnvaras ieteikt līgumslēdzējām iestādēm izmantot specifisku procedūru konkrētā iepirkumā vai iepirkuma procedūru kategorijā; tiesības uzsākt procedūras attiecīgajās valsts iestādēs vai struktūrās, lai konstatētu iespējamās nelikumības vai pārkāpumus; kompetence pārbaudīt aktīvu deklarācijas⁵⁰;

⁴⁷ Būtisko īstenošanas soļu kalendārs līdz 19. novembrim ir ietverts paskaidrojuma raksta pielikumā.

⁴⁸ Saskaņā ar septembra vēstulē pausto apņemšanos atbilstības komiteja tiks izraudzīta pēc atklāta uzaicinājuma paust ieinteresētību, par kuru notiks apspriešanās ar Komisiju.

⁴⁹ Septembra vēstulē ir arī precizējumi par atalgojuma paketi, kas paredzēta Integritātes iestādes valdes locekļiem kā papildu līdzeklis, lai garantētu viņu neatkarību.

⁵⁰ Kā Ungārija apņēmas septembra vēstulē, minētās pilnvaras ietver pilnvaras pārbaudīt visu lielam riskam pakļauto amatpersonu publiskās aktīvu deklarācijas un šajā sakarā piekļūt attiecīgajām datubāzēm un reģistriem, lai pārbaudītu deklarētāju aktīvus saskaņā ar datu aizsardzības un privātuma noteikumiem. Ungārija arī precizēja, ka šis saistības papildina jau esošos noteikumus par aktīvu deklarēšanu, kuri ievērojamā mērā attiecas uz citiem amatiem, tostarp civildienesta ierēdņiem, pastāvīgajiem valsts sekretāriem, valsts sekretāru vietniekiem, politiskajiem padomniekiem un politiskajiem galvenajiem padomdevējiem, valdības un ministru padomdevējiem, galvenajiem padomdevējiem, valdības amatpersonām, kas ieņem vadošus amatus, valdības amatpersonām, kurām uz tiesību aktu pamata piemēro valsts drošības kontroles noteikumus, notāriem, tiesu izpildītājiem, Ungārijas Attīstības bankas vadītājiem, Ungārijas valsts aktīvu pārvaldības uzņēmuma vadītājiem, tādu ekonomikas organizāciju amatpersonām un uzraudzības padomes locekļiem, kurās valstij pieder akciju kontrolpakete, kā arī

tiesības pieprasīt tiesā pārskatīt visus iestāžu lēmumus par publiskā iepirkuma procedūrām, kas ietver jebkādu Savienības atbalstu un ko var pārskatīt tiesā u. tml. Iestāde arī sagatavos gada ziņojumus par savu darbību, kuros cita starpā ietverta analīze par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas koncentrēšanos, novērtējums par pamatnolīgumu izmantošanas praksi, analīze par to, kā ieviestā kontroles sistēma palīdz identificēt un efektīvi novērst korupcijas, krāpšanas un interešu konfliktu riskus (un kā atklāt un novērst šādus gadījumus); ieteikumi par identificētajām problēmām. Gada ziņojums tiks publicēts, un valdībai būs pienākums rakstiski paskaidrot, kā tā pievērsīsies Integritātes iestādes konstatējumiem. Visbeidzot, ierosinātais korektīvais pasākums ietver arī detalizētu grafiku ar dažādiem īstenošanas soļiem, tostarp apspriešanos ar Komisiju un ESAO par tiesību akta(-u) projektu(-iem), ar kuriem tiks izveidota Integritātes iestāde un kuros būs ietverta papildu vajadzīgā informācija par iepriekš minētajiem elementiem. Integritātes iestādes darbību, kas ir būtisks šā korektīvā pasākuma īstenošanas solis, ir paredzēts sākt 2022. gada 19. novembrī, kā izklāstīts pielikumā.

- (87) Ņemot vērā Integritātes iestādes kā jauna pamatelementa nozīmi sistēmas pārvaldībā, detalizētu noteikumu pareizas precizēšanas un attiecīgas īstenošanas gadījumā, kā paredzēts Ungārijas iesniegtajā korektīvajā pasākumā (tostarp papildu saistībās, kas izklāstītas septembra vēstulē), ar pilnīgu neatkarību un efektīvām pilnvarām uz vietas attiecībā uz visām procedūrām, kas var faktiski vai potenciāli ietekmēt Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu intereses, Integritātes iestāde principā palīdzētu paaugstināt konkurences līmeni publiskā iepirkuma procedūrās, novēršot vai samazinot interešu konflikta risku, un – vispārīgā nozīmē – pastiprināt krāpšanas, korupcijas, interešu konfliktu un citu pārkāpumu, kas Ungārijas publiskā iepirkuma sistēmā pārkāpj Savienības tiesību aktus, nepieļaušanu, atklāšanu un novēršanu, lai uzlabotu Savienības finansējuma pareizāku un efektīvāku izmantošanu. Integritātes iestāde balstīsies uz faktiem, kas konstatēti ar tiesas nolēmumiem, tā varēs vērsties tiesā, un tās lēmumus varēs pārskatīt tiesā. Šā iemesla dēļ Komisija atzinīgi vērtē septembra vēstulē pausto Ungārijas papildu apņemšanos, ka visas Ungārijas tiesas, kas izskata civillietas, administratīvās lietas un krimināllietas, tostarp tās, kas attiecas uz Savienības finanšu interešu aizsardzību, ievēro neatkarības un objektivitātes prasības un tiek izveidotas saskaņā ar tiesību aktiem atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienību 19. panta 1. punktam un attiecīgajam ES *acquis*.

ii) Korupcijas apkarošanas uzdevumgrupa;

- (88) Ungārijas valdība apņēmas līdz 2022. gada 1. decembrim izveidot Korupcijas apkarošanas uzdevumgrupu, kuras uzdevumi būtu šādi: a) izskatīt esošos pretkorupcijas pasākumus un izstrādāt priekšlikumus par koruptīvas prakses atklāšanas, izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un sodīšanas uzlabošanu, b) ierosināt pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot korupcijas novēršanu un atklāšanu, c) sagatavot gada ziņojumu, kurā analizēti korupcijas un koruptīvas prakses riski un tendences, ierosināti efektīvi pretpasākumi un paraugprakse šādu risku novēršanai un izvērtēta šo pretpasākumu efektīva īstenošana. Valdība divu mēnešu laikā apspriež ziņojumu un tajā iekļautos priekšlikumus un, ja tā nepieņem lēmumu par kādu priekšlikumu, tā uzdevumgrupas priekšsēdētājam nosūta detalizētu pamatojumu. Uzdevumgrupas tiesiskais regulējums tiks iekļauts aktā, ar ko izveido Integritātes iestādi (sk. iepriekš

tiesnešiem, prokuroriem un pašvaldību locekļiem. Ungārija arī precizēja, ka Nacionālās asamblejas locekļiem piemērojamos noteikumus piemēro arī ģenerālprokuroram un viņa vietniekam.

aprakstīto korektīvo pasākumu i)), un Integritātes iestādes priekšsēdētājs būs uzdevumgrupas priekšsēdētājs. Uzdevumgrupas darbības tiks iesaistīti būtiski nevalstiskie dalībnieki, kuri ir uzskatāmi neatkarīgi no valdības, valsts iestādēm, politiskajām partijām un uzņēmējdarbības interesēm un par kuriem ir pierādīts, ka tie darbojas korupcijas apkarošanas jomā, un tiks nodrošināta šo nevalstisko dalībnieku pilnīga, strukturēta un efektīva līdzdalība, proti, šādu locekļu skaits sasniegs 50 % no uzdevumgrupas locekļu skaita (neskaitot priekšsēdētāju), un viņiem būs tiesības izstrādāt ēnu ziņojumu. Ja 50 % pārstāvības līmeni nevar panākt, tad šādu locekļu balsstiesības modulē tā, lai varētu nodot 50 % balsu (neskaitot priekšsēdētāju). Uzdevumgrupa pirmo sanākumi rīkos līdz 2022. gada 15. decembrim. Līdz 2023. gada 15. martam tā pieņems savu pirmo ziņojumu par 2022. gadu un nosūtīs to valdībai. Korupcijas apkarošanas uzdevumgrupa, kas izveidota ar valdības 2022. gada 15. jūlija Lēmumu 1337/2022, tiek likvidēta un valdības lēmums tiek atcelts. Valdības lēmums, ar ko atceļ iepriekšējo lēmumu un nosaka grafiku un uzdevumus Integritātes iestādes un Korupcijas apkarošanas uzdevumgrupas izveidei, ir būtisks šā pasākuma elements. Būtisks solis šā koriģējošā pasākuma īstenošanā ir arī likumprojekta par Iestādes izveidi iesniegšana Nacionālajā asamblejā līdz 2022. gada 30. septembrim, kā izklāstīts pielikumā, jo ar šo likumprojektu tiks noteikts uzdevumgrupas tiesiskais regulējums.

- (89) Komisija pozitīvi vērtē to, ka korektīvā pasākuma mērķis ir nodrošināt nevalstisko aktoru, kuri darbojas korupcijas apkarošanas jomā, pilnīgu, strukturētu un efektīvu līdzdalību kopā ar valdības pārstāvjiem, kas Komisijai ir būtisks elements. Turklāt Ungārija apņemas tiesību akta projekta sagatavošanas laikā plaši un jēgpilni apspriesties ar valsts un starptautiskajām ieinteresētajām personām, tostarp ar Komisiju. Ja šis korektīvais pasākums tiktu pareizi precizēts detalizētos noteikumos un attiecīgi īstenots, tas principā novērstu problēmas, kas radušās attiecībā uz tiesību aktu pārkāpumu neefektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu vai sodīšanu par tiem saistībā ar Savienības finanšu interešu aizsardzību, kā arī problēmas, kuras saistītas ar publiskā iepirkuma sistēmas sistēmiskām nepilnībām.

iii) Pretkorupcijas regulējuma stiprināšana

- (90) Ar šo korektīvo pasākumu (tostarp papildu saistībām, kas izklāstītas septembra vēstulē) Ungārijas valdība apņemas līdz 2022. gada 30. septembrim pieņemt krāpšanas un korupcijas apkarošanas stratēģijas, kurās definēti to struktūru uzdevumi, kas iesaistītas Savienības finansiālā atbalsta īstenošanā saistībā ar krāpšanas, interešu konfliktu un korupcijas nepieļaušanu, atklāšanu un novēršanu. Stratēģijas ietver krāpšanas, interešu konfliktu un korupcijas galveno risku, faktoru un prakses novērtējumu. Ungārijas valdība arī apņemas līdz 2023. gada 30. jūnijam pieņemt jaunu pretkorupcijas valsts stratēģiju (*NACS*) un rīcības plānu (*AP*), īpašu uzmanību pievēršot institucionālā un normatīvā satvara stiprināšanai augsta līmeņa korupcijas apkarošanai, ko plānots panākt, uzlabojot publisko iestāžu darba pārredzamību, tostarp augstākajā politiskajā līmenī. Korupcijas apkarošanas uzdevumgrupa tiks iesaistīta *NACS* un *AP* sagatavošanā, kā arī to īstenošanas uzraudzībā. Saskaņā ar septembra vēstulē izklāstītajām saistībām rīcības plāns ietver konkrētas darbības, kuru mērķis ir ne vēlāk kā 2023. gada 1. oktobrī ieviest efektīvu, samērīgu un atturošu sankciju režīmu, tostarp administratīvas sankcijas un kriminālsodus par nopietniem pārkāpumiem, kas saistīti ar aktīvu deklarēšanas sistēmā noteiktajiem pienākumiem. Ungārija arī apņemas līdz 2023. gada 30. jūnijam pilnībā īstenot visas darbības, kuras pretkorupcijas valsts stratēģijā paredzētas 2020.–2022. gadam. Septembra vēstulē Ungārija arī uzņemas papildu saistības par aktīvu

deklarāciju tvērumu attiecībā uz personām un materiālo tvērumu. Šajā sakarā Ungārija apņēms iesniegt Nacionālajai asamblejai likumprojektu (kurš būtu spēkā no 2022. gada 1. novembra), ar ko paplašina aktīvu deklarēšanas sistēmas tvērumu attiecībā uz personām, aptverot arī uz i) personas, kurām uzticēti augstākie politiskie pienākumi saskaņā ar 183. un 184. pantu 2018. gada Likumā Nr. CXXV par valsts pārvaldi, un viņu radniekus, kas dzīvo vienā māsaimniecībā ar attiecīgo personu, un ii) Nacionālās asamblejas locekļus un viņu radniekus, kuri dzīvo vienā māsaimniecībā ar attiecīgo personu. Attiecībā uz aktīvu deklarāciju materiālo tvērumu Ungārija apņēms to paplašināt, lai ietvertu ne tikai ieņēmumus, bet arī aktīvus⁵¹. Turklāt septembra vēstulē Ungārija apņēms (līdz 2023. gada 31. martam) izveidot aktīvu deklarāciju, kuras iesniegtas elektroniski digitālā formātā, sistēmu, kas glabājama datubāzē, kurā meklējumus varēs veikt bez maksas un bez nepieciešamības reģistrēties. Turklāt septembra vēstulē Ungārija apņēms arī plaši apspriesties ar Komisiju visu to tiesību aktu projektu sagatavošanas laikā, kuri saistīti ar iepriekš minētajiem punktiem. Visbeidzot, Integritātes iestādei tiks uzdots pārskatīt tiesisko regulējumu un aktīvu deklarēšanas sistēmas darbību, tostarp tās tvērumu un pārbaudes procesus, par ko līdz 2023. gada 31. decembrim tiks izstrādāts ziņojums. Būtiski soļi šā korektīvā pasākuma īstenošanā, kā izklāstīts pielikumā, ir efektīvu krāpšanas apkarošanas un pretkorupcijas stratēģiju pieņemšana līdz 2022. gada 30. septembrim, kā arī noteikumu par aktīvu deklarāciju personiskā un materiālā tvēruma paplašināšanu pieņemšana Nacionālajā asamblejā, kas paredzēta 2022. gada 1. novembrī, kā aprakstīts korektīvajā pasākumā un septembra vēstulē.

- (91) Komisija uzskata, ka šis korektīvais pasākums, ko papildina septembra vēstulē izklāstītās papildu saistības, ietver daudzus pozitīvus elementus, piemēram, tādus kā apņemšanās pieņemt krāpšanas apkarošanas un pretkorupcijas stratēģijas, kuras attiecas arī uz visām struktūrām, kas iesaistītas Savienības līdzekļu apgūšanā, un apņemšanās iesniegt ziņojumu par pašreizējo stāvokli esošās 2020.–2022. gada pretkorupcijas stratēģijas īstenošanā, apņemšanās paplašināt aktīvu deklarāciju tvērumu attiecībā uz personām un materiālo tvērumu un ieviest konkrētus sankciju pasākumus, lai palielinātu aktīvu deklarāciju pārredzamību. Šajā sakarā datubāzei, kas minēta iepriekš, vajadzētu būt publiski pieejamai. Turklāt Integritātes iestādei vajadzētu būt pilnvarām visos gadījumos sākt aktīvu pārbaudes procesu arī pēc savas iniciatīvas. Kopumā Komisija uzskata, ka tad, ja šis korektīvais pasākums tiktu pareizi precizēts detalizētos noteikumos un attiecīgi īstenots, tas principā novērstu problēmas, kas radušās attiecībā uz tiesību aktu pārkāpumu neefektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu vai sodīšanu par tiem saistībā ar Savienības finanšu interešu aizsardzību, kā arī problēmas, kuras saistītas ar publiskā iepirkuma sistēmas sistēmiskām nepilnībām.

iv) Sabiedrības interešu pārvaldības fondi (jeb sabiedrības interešu trasti)

- (92) Ar šo korektīvo pasākumu Ungārijas valdība ir apņēmusies līdz 2022. gada 30. septembrim a) pieņemt grozošu likumu, lai nodrošinātu publiskā iepirkuma noteikumu vispārēju piemērošanu sabiedriskas nozīmes aktīvu pārvaldības fondiem, kas veic sabiedriskas nozīmes darbības, un juridiskām personām, kuras tos iedibinājušas vai kuru īpašumā tie atrodas, b) pieņemt grozošu likumu, lai

⁵¹ Šajā sakarā septembra vēstulē ir minēti nekustamie īpašumi; citi vērtīgi īpašumi (transportlīdzekļi, kuģi, vērtīgas senlietas un mākslas darbi u. tml.); uzkrājumi banku depozītos un skaidrā naudā; aktīvi akcijās, vērtspapīros un privātkapitāla fondos; dzīvības apdrošināšanas polises; trasti un faktiskās īpašumtiesības uzņēmumos.

nodrošinātu pilnīgu atbilstību Finanšu regulas 61. pantam, kā arī saskaņotu norādījumus un praksi ar Komisijas paziņojumu par izvairīšanos no interešu konfliktiem un to pārvaldību saskaņā ar Finanšu regulu, lai uzlabotu un precizētu tos vispārējos noteikumus par interešu konfliktiem, kas saistīti ar sabiedriskas nozīmes aktīvu pārvaldības fondiem. Kā izklāstīts pielikumā, būtiskais šā korektīvā pasākuma īstenošanas solis ir abu iepriekš minēto likumu pieņemšana līdz 2022. gada 30. septembrim.

- (93) Komisija uzskata, ka tad, ja Ungārijas ierosinātais korektīvais pasākums tiktu pareizi precizēts detalizētos noteikumos un attiecīgi īstenots, tas principā spētu novērst konstatētās problēmas, jo tas ļautu vispārēji un bez nosacījumiem piemērot publiskā iepirkuma noteikumus sabiedrības interešu trastiem un subjektiem, kuru īpašumā šādi trasti atrodas vai kurus tie pārvalda (t. i., publiskā iepirkuma noteikumu izpratnē tie visi tiktu uzskatīti par līgumslēdzējām iestādēm), un ar korektīvo pasākumu šādiem subjektiem un to valdes locekļiem tiktu noteikti skaidri noteikumi par interešu konfliktu.

v) Prokuroru lēmumu pārskatīšana tiesā

- (94) Ungārijas valdība ir apņēmusies grozīt Kriminālprocesa kodeksu, lai ieviestu procedūru attiecībā uz īpašiem noziedzīgiem nodarījumiem nodarījumiem, kas saistīti ar valsts varas īstenošanu vai valsts īpašuma pārvaldību. Saskaņā ar minēto procedūru paredzēts pārskatīt tiesā prokuratūras vai izmeklēšanas iestādes lēmumu, ar ko noraida ziņojumu par noziedzīgu nodarījumu vai izbeidz kriminālprocesu (t. i., izbeidz kriminālizmeklēšanu bez apsūdzības izvirzīšanas). Pamatojoties uz pārskatīšanu, izmeklēšanas tiesnesis būs pilnvarots izdot rīkojumu par kriminālprocesa uzsākšanu vai turpināšanu. Procedūru var ierosināt jebkura persona; Saskaņā ar šo procedūru lūgumu tiesā varētu iesniegt fiziskas un juridiskas personas, izņemot valsts iestādes. Procedūras rezultātā varētu arī rasties iespēja iesniegt tiesā lūgumu par apsūdzības izvirzīšanu.
- (95) Komisija norāda, ka Ungārija korektīvajā pasākumā (un saistītajās papildu saistībās, ko tā uzņemas ar septembra vēstuli) ir iekļāvusi vairākus elementus, kas saistīti ar jauno procedūru, ar kuru prokuroru lēmumus pārskata tiesā, piemēram, tādus kā iespēja juridiskām personām (t. i., ne tikai fiziskām personām) sākt šo procedūru, garantēts privileģēts procesuālais stāvoklis personai, kura ziņo par noziegumu, atsaucē uz to, ka ekskluzīva kompetence izskatīt lietas saskaņā ar jauno procedūru tiks piešķirta specializētai tiesai (t. i., Budas centrālajai apgabaltiesai), atsaucē uz to, ka visas tiesas un izmeklēšanas tiesneši, kas iesaistīti jaunajā procedūrā, atbildīs LES 19. pantam un attiecīgajam ES *acquis*, kā arī saprātīgs laikposms procedūrai kopumā, kas nodrošinātu tās efektivitāti. Ungārija arī apņemas plaši apspriesties ar Komisiju par tiesību akta projektu, kas tiks ierosināts pieņemšanai saskaņā ar korektīvo pasākumu, kurā būs ietverta svarīga papildinformācija, kas ir būtiska novērtējumam. Šajā kontekstā likumprojektā it īpaši tiktu prasīts, lai tiesa, kas izskata lietu, neņemtu par apsūdzības pamatotību, nepārbaudot pierādījumus. Ungārija apņemas ne vēlāk kā 2023. gada 31. decembrī veikt procedūras darbības pārskatīšanu un vajadzības gadījumā ne vēlāk kā 2024. gada 30. jūnijā pieņemt grozījumus tiesiskajā regulējumā (pēc apspriešanās ar Eiropas Komisiju). Būtiski šā korektīvā pasākuma īstenošanas soļi un sīkāka informācija par to, kā izklāstīts pielikumā, ir īstenošanas noteikumu (kuri nepieciešami pārskatīšanas procedūras piemērošanai) projekta galīgās

redakcijas izstrāde un pieņemšana līdz 2022. gada 31. oktobrim⁵², tiesību akta *ex ante* pārskatīšanas uzsākšana Konstitucionālajā tiesā un jaunā tiesību akta, ar ko groza Kriminālprocesa kodeksu, stāšanās spēkā līdz 2022. gada 15. novembrim.

- (96) Komisija uzskata, ka Ungārijas iesniegtais korektīvais pasākums ietver vairākus elementus, kuru mērķis ir nodrošināt procedūras efektivitāti. Turklāt Ungārija ir apņēmusies procedūru pārskatīt saprātīgā termiņā. Tomēr tas būtu jāapstiprina, kolīdz Komisijai būs iesniegta detalizēta informācija par attiecīgo tiesību aktu un Komisija būs to pārskatījusi. Ja šis korektīvais pasākums tiktu pareizi precizēts detalizētos noteikumos un attiecīgi īstenots, tas principā novērstu problēmas, kas radušās attiecībā uz tiesību aktu pārkāpumu neefektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu vai sodīšanu par tiem saistībā ar Savienības finanšu interešu aizsardzību, kā arī problēmas, kuras saistītas ar publiskā iepirkuma sistēmas sistēmiskām nepilnībām.

vi) Savienības līdzekļu izmantojuma revīzijas un kontroles mehānismu stiprināšana

- (97) Ar šo korektīvo pasākumu Ungārijas valdība apņēmas līdz 2022. gada 31. augustam izveidot darba grupu, lai izstrādātu noteikumus, kuri iekļaujami attiecīgajos valdības dekrētos par Savienības atbalsta (piemēram, ANM, dalītas pārvaldības fondu u. tml.) īstenošanu un kuru mērķis ir stiprināt noteikumus un procedūras nolūkā efektīvāk novērst, atklāt un labot interešu konfliktus saskaņā ar Finanšu regulas 61. pantā ietvertu definīciju, kā arī palielināt vadošo iestāžu, starpniekstruktūru un valsts iestāžu, kas atbild par Ungārijas ANP īstenošanu, procesuālās spējas, lai varētu piemērot pastiprinātu riska pārvaldību un nodrošinātu krāpšanas, korupcijas un dubultas finansēšanas nepieļaušanu, atklāšanu un novēršanu, kā arī bez nosacījumiem un neierobežotu laiku paturētu spēkā un izpildītu minētos noteikumus. Noteikumi arī nodrošina efektīvu mehānismu interešu konflikta deklarāciju derīguma kontrolei. Darba grupa plaši apspriežas ar Komisiju, kas atbild par Savienības finansiālo atbalstu, lai saņemtu atsauksmes un ņemtu tās vērā attiecīgajos valdības dekrētos. Turklāt septembra vēstulē Ungārija apņēmas nodrošināt *EUTAF* nepieciešamos finanšu resursus un cilvēkresursus, kas sīkāk jāprecizē darba grupai, kura izveidota saskaņā ar šo korektīvo pasākumu, lai garantētu Savienības atbalsta pareizu izmantošanu, nodrošinātu minētās darba grupas neatkarību un ļautu tai veikt pašreizējos uzdevumus, kā arī papildu uzdevumus, ko tai paredzēts uzticēt saskaņā ar vairākiem korektīviem pasākumiem, kurus Ungārija iesniedza 2022. gada 22. augustā. Būtiskie šā korektīvā pasākuma īstenošanas soļi, kā izklāstīts pielikumā, ir darba grupas izveide līdz 2022. gada 31. augustam, Iekšējās revīzijas un integritātes direkcijas (IRID) izveide premjerministra birojā līdz 2022. gada 30. septembrim un būtisko grozījumu pieņemšana attiecīgajos valdības dekrētos līdz 2022. gada 30. septembrim (413/2021 un 256/2021) Ungārija ir izveidojusi darba grupu saskaņā ar saistībām, kas paredzētas korektīvajā pasākumā, un līdz septembra otrajai nedēļai tā jau ir sanākusi četras reizes – 8., 9., 13. un 16. septembrī.

- (98) Ja šis korektīvais pasākums tiktu pareizi precizēts detalizētos noteikumos un attiecīgi īstenots, tas principā (kopā ar citiem korektīviem pasākumiem) novērstu bažas, kas radušās par publiskā iepirkuma sistēmas sistēmiskajām nepilnībām, kā arī bažas, kuras paustas par iespējamo interešu konfliktu efektīvu nepieļaušanu, atklāšanu un novēršanu, jo minētā korektīvā pasākuma mērķis ir pieņemt noteikumus, lai

⁵² Šie noteikumi būs vajadzīgi, kolīdz tiesību akts tiks pieņemts.

stiprinātu normas un procedūras, ar kurām efektīvāk nepieļautu, atklātu un novērstu interešu konfliktus Savienības līdzekļu izmantošanā, tostarp efektīvu mehānismu interešu konflikta deklarāciju derīguma kontrolei.

vii) Tādu gadījumu samazināšana, kuros iepirkuma procedūrās ar Savienības līdzekļiem ir tikai viens piedāvājums

(99) Ar šo korektīvo pasākumu Ungārijas valdība apņēmas a) līdz 2022. gada 31. decembrim samazināt publiskā iepirkuma procedūru, kuras finansētas no Savienības līdzekļiem un pabeigtas 2022. gadā tikai ar vienu iesniegto piedāvājumu, īpatsvaru zem 15 %, kā noteikts saskaņā ar Vienotā tirgus rezultātu apkopojuma metodiku, b) bez nosacījumiem sasniegt iepriekš minēto mērķi un ievērot to bez termiņa ierobežojuma, un c) gadījumos, kad konkursa procedūru, kurās ir tikai viens piedāvājums, īpatsvars kādā kalendārajā gadā pārsniegtu 15 %, Ungārijas valdība četru mēnešu laikā veiku papildu pasākumus, lai sekmētu to, ka konkursa procedūru, kurās ir tikai viens piedāvājums, īpatsvars samazinātos zem 15 % sliekšņa, un informētu Integritātes iestādi un Komisiju. Kā izklāstīts pielikumā, šā pasākuma būtiskais īstenošanas solis ir tas, ka Ungārijas Eiropas līdzekļu revīzijas ģenerāldirekcija (*EUTAF*) līdz 2022. gada 30. septembrim veic pirmo revīziju par atbilstību Vienotā tirgus rezultātu apkopojuma metodikai un sniedz Komisijai un sabiedrībai visus individuālos datus šajā sakarā, tostarp par atsaucēs vērtībām.

(100) Komisija arī atzinīgi vērtē šo korektīvo pasākumu, jo tā mērķis nepārprotami ir palielināt pārredzamību un konkurenci publiskā iepirkuma jomā, un šo korektīvo pasākumu, ja tas ir pareizi īstenots, var uzskatīt par tādu, kas principā spēj kļūst par Komisijas šajā sakarā paustās bažas.

viii) Tādu gadījumu samazināšana, kuros iepirkuma procedūrās ar valsts līdzekļiem ir tikai viens piedāvājums

(101) Līdzīgi kā iepriekš aprakstītā korektīvā pasākuma gadījumā Ungārijas valdība apņēmas a) līdz 2024. gada 31. decembrim pakāpeniski (trijos posmos) samazināt publiskā iepirkuma procedūru, kuras finansētas no valsts līdzekļiem un pabeigtas vienā kalendārajā gadā tikai ar vienu iesniegto piedāvājumu, īpatsvaru zem 15 %, kā noteikts saskaņā ar Vienotā tirgus rezultātu apkopojuma metodiku, b) bez nosacījumiem turpmākajos gados sasniegt iepriekš minēto mērķi un ievērot to bez termiņa ierobežojuma, un c) gadījumos, kad konkursa procedūru, kurās ir tikai viens piedāvājums, īpatsvars kādā kalendārajā gadā pārsniegtu 15 %, Ungārijas valdība četru mēnešu laikā ierosina papildu pasākumus, lai sekmētu to, ka konkursa procedūru, kurās ir tikai viens piedāvājums, īpatsvars samazinātos zem 15 % sliekšņa, un informētu Integritātes iestādi un Komisiju.

(102) Tāpat kā iepriekšējā korektīvā pasākuma gadījumā Komisija atzinīgi vērtē šo korektīvo pasākumu, jo tā mērķis nepārprotami ir palielināt pārredzamību un konkurenci publiskā iepirkuma jomā, ja vien tas tiek pareizi īstenots.

ix) Rīks ziņošanai par procedūrām ar vienu piedāvājumu

(103) Papildus iepriekš aprakstītajiem korektīvajiem pasākumiem, kas saistīti ar tādu konkursa procedūru, kurās ir tikai viens piedāvājums, īpatsvara samazināšanu, Ungārijas valdība apņēmas līdz 2022. gada 30. septembrim izstrādāt jaunu monitoringa un ziņošanas rīku, ar ko atsevišķi mēra tādu iepirkuma procedūru īpatsvaru, kurās ir tikai viens piedāvājums un kuras finansē vai nu no valsts līdzekļiem, vai no ES atbalsta vai no abiem, un paturēt to spēkā uz neierobežotu laiku. Par publisko iepirkumu atbildīgā ministrija sagatavo rakstisku ziņojumu, kura

pamatā ir informācija, kas iegūta, izmantojot rīku ziņošanai par procedūrām ar vienu piedāvājumu, un katru gadu līdz 15. februārim publicē to elektroniskās publiskā iepirkuma sistēmas (EIS, kura publiski pieejama bez reģistrācijas un bez maksas) tīmekļa vietnē. Šā koriģējošā pasākuma būtiskie īstenošanas soļi, kas izklāstīti pielikumā, ir tāda jauna monitoringa un ziņošanas rīka izstrāde līdz 2022. gada 30. septembrim, kura pamatā ir dati, kas iegūti no EIS, un apstiprinājums, ko *EUTAF* līdz tam pašam datumam veic revīzijas ceļā, par to, ka rīks ziņošanai par procedūrām ar vienu piedāvājumu ir pilnībā funkcionāls un darbojas un ka tā funkcijas atbilst Vienotā tirgus rezultātu apkopojuma metodikai.

- (104) Šis korektīvais pasākums ir vērtējams atzinīgi, un Komisija pozitīvi vērtē tā iezīmes. Ja tas tiktu pareizi izstrādāts un īstenots, tas principā padarīs korektīvos pasākumus konkursa procedūru, kurās ir tikai viens piedāvājums, īpatsvara samazināšanai efektīvākus un pārredzamākus.

x. Elektroniskā publiskā iepirkuma sistēma (EIS)

x. Elektroniskā publiskā iepirkuma sistēma (EIS)

- (105) Ungārijas valdība apņēmas a) izveidot un publicēt EIS tīmekļa vietnē regulāri atjauninātu datubāzi (vismaz reizi ceturksnī), kas sabiedrībai ir pieejama bez maksas un kas satur informāciju strukturētā veidā par visiem paziņojumiem par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu (tostarp datus ar uzņēmuma identifikācijas numuriem un katra atsevišķa konsorcijs dalībnieka vārdus un apakšuzņēmēju nosaukumus), kura ir piemērota mašīnāpstrādei (jo īpaši ļauj veikt ar iepirkuma procedūrām saistītu datu strukturētu izpēti un lielapjoma eksportu), b) veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai attīstītu EIS, nodrošinot, ka līdz 2022. gada 30. septembrim pilnībā darbojas jaunizveidotās funkcijas, un c) neierobežotu laiku bez nosacījumiem saglabāt EIS un attiecīgās funkcijas. Kā izklāstīts pielikumā, šā korektīvā pasākuma būtiskais solis ir EIS jaunizveidoto funkciju pilnīga darbība līdz 2022. gada 30. septembrim.

- (106) Komisija uzskata — ja šis korektīvais pasākums ir pareizi izstrādāts un īstenots, tam būtu jāpalielina publiskā iepirkuma procedūru pārredzamība, un tāpēc to var uzskatīt par tādu, kas principā spēj kļūvēt Komisijas paustās bažas par sistēmiskām nepilnībām publiskā iepirkuma sistēmā.

xi. Snieguma mērīšanas satvars

- (107) Ar šo korektīvo pasākumu Ungārijas valdība apņēmas līdz 2022. gada 30. septembrim izstrādāt snieguma mērīšanas satvaru, lai novērtētu publisko iepirkumu efektivitāti un izmaksu lietderību. Šis korektīvais pasākums paredz arī to, ka Ungārijas valdība bez nosacījumiem un neierobežoti ilgu laiku turpinās regulāri izmantot snieguma mērīšanas satvaru un publicēt tā rezultātus. Snieguma mērīšanas satvars sāks darboties līdz 2022. gada 30. novembrim, un tajā būs iesaistītas neatkarīgas nevalstiskās organizācijas (NVO) un neatkarīgi publiskā iepirkuma eksperti ar nolūku novērtēt publiskā iepirkuma efektivitāti un izmaksu lietderību Ungārijā. Kā izklāstīts pielikumā, šā pasākuma būtiskais īstenošanas solis ir minētā satvara izstrāde, tostarp valdības lēmuma pieņemšana līdz 2022. gada 30. septembrim.

- (108) Līdz ar citiem korektīviem pasākumiem, kas saistīti ar publiskā iepirkuma sistēmu, šo korektīvo pasākumu, ja tas ir pareizi noteikts sīki izstrādātos noteikumos un attiecīgi īstenots, var uzskatīt par tādu, kas principā spēj kļūvēt Komisijas paustās bažas par sistēmiskām nepilnībām publiskā iepirkuma sistēmā.

xii. Rīcības plāns konkurences līmeņa paaugstināšanai publiskā iepirkuma procedūrās

(109) Ungārijas valdība apņēmas līdz 2023. gada 31. martam pieņemt visaptverošu rīcības plānu, kura mērķis ir uzlabot konkurences līmeni publiskā iepirkuma jomā, nosakot skaidrus un īsus termiņus katras tajā noteiktās darbības īstenošanai. Šis korektīvais pasākums paredz arī rīcības plāna pārskatīšanu katru gadu. Ungārijas valdība arī apņēmas nekavējoties darīt publiski pieejamu rīcības plānu un tā pārskatīšanu, kā arī ikgadējo stāvokli attiecībā uz rīcības plānā paredzēto pasākumu īstenošanu.

(110) Komisijas novērtējums par šo korektīvo pasākumu, kura mērķis ir palielināt konkurences līmeni publiskā iepirkuma jomā, ir pozitīvs. Līdz ar citiem korektīviem pasākumiem, kas saistīti ar publiskā iepirkuma sistēmu, šo korektīvo pasākumu, ja tas ir pareizi noteikts sīki izstrādātos noteikumos un attiecīgi īstenots, var uzskatīt par tādu, kas principā spēj kļiedēt Komisijas paustās bažas šajā sakarā.

xiii. Apmācība mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem publiskā iepirkuma jomā

(111) Šā korektīvā pasākuma mērķis ir atvieglot mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu (koncentrējoties uz mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem) dalību publiskajā iepirkumā, līdz 2024. gada 31. martam nodrošinot bezmaksas apmācības pasākumus vismaz 1 000 mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem. Ungārijas valdība arī apņēmas līdz 2026. gada 30. jūnijam nodrošināt šādus apmācību pasākumus vēl vismaz 1 200 (tātad kopā vismaz 2 200) mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem, kā arī uzraudzīt un novērtēt šīs apmācības efektivitāti un pievienoto vērtību.

(112) Komisijas novērtējums par šo korektīvo pasākumu, kura mērķis ir palielināt konkurences līmeni publiskā iepirkuma jomā un jo īpaši kāpināt mikrouzņēmumu un mazo uzņēmumu līdzdalības līmeni iepirkuma procedūrās, ir pozitīvs. Līdz ar citiem korektīviem pasākumiem, kas saistīti ar publiskā iepirkuma sistēmu, šo korektīvo pasākumu, ja tas ir pareizi īstenots, var uzskatīt par tādu, kas principā spēj kļiedēt Komisijas paustās bažas šajā sakarā.

xiv. Atbalsta shēma mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu dalībai publiskajā iepirkumā

(113) Papildus iepriekš minētajam pasākumam, kas saistīts ar mācību atbalstu, Ungārijas valdība apņēmas līdz 2023. gada 31. martam izveidot un ieviest atbalsta shēmu, kas, pamatojoties uz objektīviem, nediskriminējošiem un pārredzamiem atlases kritērijiem, nodrošinātu vienreizēju kompensāciju vismaz 1 800 atbalsttiesīgiem mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem (koncentrējoties uz mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem) līdz 2026. gada 30. jūnijam par izmaksām, kas saistītas ar to dalību publiskā iepirkuma procedūrās, nolūkā atvieglot to dalību publiskajā iepirkumā un samazināt šķēršļus ienākšanai tirgū. Vidusposma novērtējums būtu jāveic līdz 2024. gada 30. septembrim, un galīgais novērtējums būtu jāpabeidz atbalsta programmas beigās līdz 2026. gada 31. jūlijam.

(114) Komisija pozitīvi vērtē šo korektīvo pasākumu, kura mērķis ir palielināt konkurences līmeni publiskā iepirkuma jomā un jo īpaši veicināt mikrouzņēmumu un mazo uzņēmumu līdzdalību iepirkuma procedūrās. Līdz ar citiem korektīviem pasākumiem, kas saistīti ar publiskā iepirkuma sistēmu, šo korektīvo pasākumu, ja tas ir pareizi īstenots, var uzskatīt par tādu, kas principā spēj kļiedēt Komisijas paustās bažas šajā sakarā.

xv. Komisijas riska novērtējuma instrumenta *Arachne* plašāka izmantošana

- (115) Saskaņā ar šo korektīvo pasākumu Ungārijas valdība apņēmas piemērot procedūras, lai, īstenojot jebkādu Savienības atbalstu, visos plānošanas periodos sistemātiski un plašāk izmantotu visas tā vienotās datizraces un riska novērtējuma instrumenta funkcijas, ko Komisija nodod dalībvalstu rīcībā, t. i., *Arachne*, nolūkā efektīvi nepieļaut un atklāt interešu konfliktus, krāpšanu, korupciju, dubultu finansēšanu un citus pārkāpumus. Tā apņēmas bez nosacījumiem uzturēt *Arachne* sistēmas pilnīgu un efektīvu piemērošanu uz neierobežotu laiku, vienlaikus apņemoties nodrošināt, ka visām attiecīgajām revīzijas un kontroles struktūrām ir pilnīga piekļuve *Arachne* sistēmā augšupielādētajām datu kopām. Kā izklāstīts pielikumā, šā pasākuma būtiskais solis ir līdz 2022. gada 30. septembrim piemērot procedūras visu *Arachne* funkciju sistemātiskai izmantošanai jebkāda Savienības atbalsta īstenošanā. Procedūrām jānodrošina, ka tiek augšupielādēti visi attiecīgie dati, tiek ņemti vērā riska novērtējuma rezultāti un ka attiecīgajām revīzijas struktūrām ir pilnīga piekļuve *Arachne*.
- (116) Papildus iepriekš aprakstītās Integritātes iestādes izveidei un korektīvajam pasākumam saistībā ar kontroles un revīzijas pastiprināšanu attiecībā uz Savienības līdzekļu izmantošanu, saistībā ar paustajām bažām par Ungārijas spēju uzlabot interešu konfliktu pārbaudes attiecībā uz Savienības līdzekļu izmantošanu Komisija uzskata, ka Ungārijas iesniegtais korektīvais pasākums attiecībā uz visu tā vienotā datizraces un riska novērtējuma instrumenta funkciju plašāku izmantošanu, ko Komisija nodod dalībvalstu rīcībā (t. i., *Arachne*) jebkādam Savienības atbalstam, principā spēj kļiedēt Komisijas paustās bažas, ja vien minētais pasākums ir pareizi izstrādāts un īstenots.

xvi. Sadarbības ar *OLAF* stiprināšana

- (117) Ungārijas valdība apņēmas iesniegt Nacionālajai asamblejai likumprojektu par grozījumiem 2010. gada Likumā CXXII par *Nemzeti Adó- és Vámhivatal*, kurš jāpieņem līdz 2022. gada 30. septembrim un ar kuru tā ieceļ Valsts nodokļu un muitas pārvaldi (*Nemzeti Adó- és Vámhivatal* jeb *NAV*) par kompetento valsts iestādi, kas palīdz *OLAF* veikt pārbaudes uz vietas Ungārijā un gadījumos, ja ekonomikas dalībnieks, uz kuru attiecas minētās pārbaudes, atsakās sadarboties. Tā arī apņēmas iesniegt Nacionālajai asamblejai likumprojektu par grozījumiem 2004. gada Likumā XXIX, lai ieviestu atturošas finansiālas sankcijas, kas jāpiemēro gadījumā, ja ekonomikas dalībnieks atsakās sadarboties ar *OLAF*, kad *OLAF* veic pārbaudes un inspekcijas uz vietas. Kā izklāstīts pielikumā, šā korektīvā pasākuma būtiskais solis ir abu iepriekš minēto likumu pieņemšana līdz 2022. gada 30. septembrim.
- (118) Attiecībā uz korektīvo pasākumu, kas ierosināts sadarbības stiprināšanai ar *OLAF*, Komisija uzskata, ka tas spēj novērst konstatētos ierobežojumus, jo ar to tiks iecelta kompetentā valsts iestāde, kura palīdzēs *OLAF* veikt pārbaudes uz vietas Ungārijā un gadījumos, ja ekonomikas dalībnieks, uz kuru attiecas minētās pārbaudes, atsakās sadarboties. Jaunie noteikumi, kas Ungārijai jāpieņem saskaņā ar iesniegto korektīvo pasākumu, ietvers arī atturošas finansiālas sankcijas, kas jāpiemēro gadījumā, ja ekonomikas dalībnieks atsakās sadarboties ar *OLAF*, kad *OLAF* veic pārbaudes un inspekcijas uz vietas. Ja vien uzņemtas saistības ir pareizi noteiktas sīki izstrādātos noteikumos un attiecīgi īstenotas, Komisija uzskata, ka šis jautājums principā ir atrisināts.

xvii. Publisko izdevumu pārredzamības uzlabošana

- (119) Ar šo korektīvo pasākumu Ungārijas valdība apņēmas a) iesniegt Nacionālajai asamblejai leģislatīvo aktu, kurā visām publiskajām struktūrām ir noteikts pienākums centrālajā reģistrā proaktīvi publicēt iepriekš noteiktu informācijas kopumu par publisko līdzekļu izmantošanu, un panākt, ka Nacionālā asambleja pieņem šo leģislatīvo aktu līdz 2022. gada 31. oktobrim, b) centrālajā reģistrā sniegt informāciju par apakšuzņēmējiem un c) bez nosacījumiem un neierobežotu laiku paturēt spēkā iepriekš minēto leģislatīvo aktu un nodrošināt tā izpildi (jo īpaši, nodrošinot, ka publiskās struktūras reģistrā pilnībā un laikus augšupielādē visus attiecīgos datus). Leģislatīvā akta uzlabots projekts tiks nosūtīts Komisijai līdz 2022. gada 30. septembrim. Šā korigējošā pasākuma būtiskie soļi, kas izklāstīti pielikumā, ir a) līdz 2022. gada 30. septembrim iesniegt Komisijai leģislatīvā akta uzlabotu projektu, kurā noteikts pienākums visām publiskajām struktūrām proaktīvi publicēt iepriekš noteiktu informācijas kopumu par publisko līdzekļu izmantošanu, un b) līdz 2022. gada 31. oktobrim pieņemt minēto leģislatīvo aktu.
- (120) Komisija uzskata, ka šis korektīvais pasākums līdz ar citiem korektīviem pasākumiem arī veicina publiskā iepirkuma pārredzamības uzlabošanu. Šo korektīvo pasākumu, ja tas ir pareizi noteikts sīki izstrādātos noteikumos un attiecīgi īstenots, var uzskatīt par tādu, kas principā spēj kļiedēt Komisijas paustās bažas šajā sakarā.

7.2.2. *Novērtējuma secinājums*

- (121) Komisijai lēmums par procedūras nākamo soli jāpieņem viena mēneša laikā pēc dalībvalsts apsvērumu saņemšanas. Tā atzinīgi vērtē Ungārijas priekšlikumu, lai gan vēlīnā posmā, un uzskata, ka ierosinātie korektīvie pasākumi, ja tie ir pareizi noteikti tiesību aktos un īstenošanas noteikumos un attiecīgi īstenoti, atkarībā no pasākumu detaļām principā varētu palīdzēt risināt paziņojumā aprakstītās problēmas attiecībā uz sistēmiskiem pārkāpumiem, trūkumiem un nepilnībām publiskajā iepirkumā, interešu konfliktu riskiem un bažām par “sabiedrības interešu trastiem”, kā arī papildu pamatojumu attiecībā uz izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un pretkorupcijas regulējumu⁵³.
- (122) Tomēr vēl ir jānosaka un jāizvērtē svarīga sīkāka informācija par ierosinātajiem pasākumiem, jo īpaši par to, kā to būtiskie elementi tiks atspoguļoti faktiskajos juridiskajos tekstos (piemēram, nolūkā nodrošināt, ka Integritātes iestādei ir pilnvaras pārbaudīt aktīvu deklarācijas, kas ir būtiskas tās uzdevumu veikšanai). Otrkārt, saistībā ar vairākām Ungārijā identificētajām problēmām ir vajadzīgas ne tikai izmaiņas tiesiskajā regulējumā, bet arī daudz konkrētāka izmaiņu īstenošana praksē, kam nepieciešams ilgāks termiņš konkrētu rezultātu sasniegšanai. Kamēr nav izvērtēta sīkāka informācija par visu korektīvo pasākumu būtiskajiem īstenošanas soļiem un to īstenošanu, kā izklāstīts pielikuma 1. tabulā, joprojām pastāv risks budžetam. Tādēļ šajā posmā, kamēr nav sniegta sīkāka informācija un visi šo pasākumu būtiskie īstenošanas soļi nav pareizi, pilnīgi un efektīvi īstenoti, Komisija nevar uzskatīt, ka tie ir piemēroti, lai novērstu konstatējumus, kas izklāstīti Komisijas 2022. gada 27. aprīlī Ungārijai nosūtītajā paziņojumā, un aizsargātu Savienības budžetu.
- (123) Komisija turpinās uzraudzīt situāciju, izmantojot šo procedūru un citus attiecīgus instrumentus, un pēc šā priekšlikuma pieņemšanas turpinās apmainīties ar informāciju ar Ungārijas iestādēm. Jo īpaši jānorāda, ka vairāki Ungārijas ierosinātie

⁵³ Šie konstatējumi neskar Komisijas veikto uzraudzību un turpmāku analītisku novērtējumu saskaņā ar citiem Komisijas instrumentiem, tostarp ikgadējo ES tiesiskuma mehānismu.

korektīvie pasākumi ir jāīsteno līdz 2022. gada 19. novembrim. Komisija informēs Padomi par visiem attiecīgajiem elementiem, kas varētu ietekmēt tās pašreizējo novērtējumu.

- (124) Saskaņā ar Nosacītības regulas 6. panta 10. punktu Padome pieņem īstenošanas lēmumu viena mēneša laikā, un šo termiņu var pagarināt par ne vairāk kā diviem mēnešiem, kas ļautu apsvērt 123. punktā minēto saistību izpildi.

8. PIENĒMŠANAI IEROSINĀTIE PASĀKUMI UN TO SAMĒRĪGUMS

- (125) Šajā priekšlikumā ir ievērots proporcionalitātes princips. Tas nepārsniedz instrumenta mērķu sasniegšanai nepieciešamo.

- (126) Nosacītības regulā ir noteikts, ka Padomei ierosinātie pasākumi ir samērīgi ar konstatēto tiesiskuma principu pārkāpumu faktisko vai iespējamo ietekmi uz Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību un, ciktāl iespējams, vērsti uz Savienības darbībām, ko skāruši pārkāpumi. Nosakot ierosinātos pasākumus, Komisija ņem vērā visus būtiskos elementus, piemēram, tiesiskuma principu pārkāpumu raksturu, ilgumu, smagumu un apmēru, kā arī visu to iespējamo korektīvo pasākumu piemērotību, ko attiecīgā dalībvalsts iesniegusi saistībā ar procedūru.

8.1. Pasākumu samērīgums — tiesiskuma principu pārkāpumu iespējamā ietekme uz Savienības budžetu

- (127) Identificētie pārkāpumi ir nesaraujami saistīti ar procesu, saskaņā ar kuru Ungārija izmanto Savienības līdzekļus, jo tie ietver to publisko iestāžu nepareizu darbību un procesu, kuras lemj par to līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, ko finansē no Savienības budžeta. Tādēļ to iespējamā ietekme uz Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību tiek uzskatīta par īpaši nozīmīgu. Turklāt, ja identificētie pārkāpumi ir saistīti ar ierobežojumiem un šķēršļiem krāpšanas atklāšanā, izmeklēšanā un novēršanā tādu papildu iemeslu dēļ, kas saistīti ar izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un pretkorupcijas regulējumu, iepriekš minētā ietekme varētu tikt uzskatīta par vēl nozīmīgāku, jo tā varētu ietekmēt visus Ungārijas izmantotos Savienības līdzekļus.

- (128) Attiecībā uz pārkāpumu būtību Komisija uzskata, ka, novērtējot pārkāpumus, kas attiecas uz publisko iepirkumu, kā arī pārkāpumus, kas attiecas uz interešu konfliktiem saistībā ar sabiedrības interešu trastiem, ir secināts, ka šie jautājumi norāda uz tiesiskuma pārkāpumiem, jo īpaši Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 3. panta b) punktā minētajiem, jo tiek pieļauti vai netiek novērsti publisko iestāžu patvaļīgi vai nelikumīgi lēmumi vai par tiem netiek uzlikts sods, un netiek nodrošināta interešu konfliktu neesība. Tādējādi novērtēto pārkāpumu raksturs, kas būtībā ir saistīts ar veidu, kādā tiek izmantoti publiskie līdzekļi, tostarp Savienības līdzekļi, būtiski ietekmē Savienības budžetu.

- (129) Turklāt jo īpaši pārkāpumi, kas attiecas uz identificētajiem jautājumiem saistībā ar publisko iepirkumu, atkārtojas un ilgst vairāk nekā 10 gadus, radot risku Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai un Savienības finanšu interesēm.

- (130) Turklāt Komisija uzskata, ka identificētie tiesiskuma principu pārkāpumi attiecas uz svarīgām Ungārijas publiskā sektora daļām, t. i., uz visiem publiskajiem subjektiem, kas īsteno Savienības līdzekļus un kas var būt vai kļūt par līgumslēdzējām iestādēm, kā arī uz visiem sabiedrības interešu trastiem, kuriem, neraugoties uz to, ka tie ir privāti subjekti, ir sabiedrības interešu mērķi, piemēram, izglītība, pētniecība, vide,

klimate aizsardzība un mantojuma aizsardzība. Tādējādi konstatētie tiesiskuma principu pārkāpumi ir sistēmiski un plaši un tādēļ — nopietni.

- (131) Attiecībā uz pārkāpuma apmēru Komisija uzskata, ka tad, ja tiesiskuma principu pārkāpums ietekmē vai var ietekmēt vairākas Savienības programmas vai fondus, ir jāuzskata, ka tā ietekme uz Savienības budžetu vai Savienības finanšu interesēm ir ievērojama. Šajā gadījumā identificētās problēmas var skart visas programmas, kuras galvenokārt tiek īstenotas ar publisko iepirkumu, un tas visbūtiskāk attiecas uz trim kohēzijas politikas programmām Ungārijā saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, kas atbilst ievērojamai daļai Savienības budžeta, kurš Ungārijai piešķirts kohēzijas politikas ietvaros. Komisijas revīzijas, kurās tika identificētas iepriekš minētās publiskā iepirkuma problēmas, aptvēra kohēzijas politikas jomu, un, neraugoties uz to, ka to ietekme uz ES budžetu ir finansiāli koriģēta, piemērojot kohēzijas politikas noteikumus attiecībā uz atsevišķām revīzijām, šie konstatējumi liecināja par Ungārijas iestāžu sistēmisku nespēju vai nevēlēšanos nepieļaut lēmumus, ar kuriem tiek pārkāpti piemērojamie tiesību akti attiecībā uz publisko iepirkumu un interešu konfliktiem, un tādējādi pienācīgi novērst korupcijas riskus.
- (132) Papildus iepriekš minētajam, ja identificētās problēmas, kas saistītas ar publisko iepirkumu un sabiedrības interešu trastiem, ir saistītas ar ierobežojumiem un šķēršļiem krāpšanas atklāšanā, izmeklēšanā un novēršanā tādu papildu iemeslu dēļ, kas saistīti ar izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un pretkorupcijas regulējumu, finansiālā ietekme varētu tikt uzskatīta par vēl nozīmīgāku. Šis aspekts patiešām kavētu Savienības finanšu interešu aizsardzību gan *ex ante*, kavējot kriminālprocesu atturošo ietekmi, gan *ex post*, bloķējot valsts iestāžu represīvo rīcību.

8.2. Savienības darbības, uz kurām vērsti pasākumi

- (133) Ņemot vērā Komisijas dienestu iepriekšējās revīzijas (un neraugoties uz to, ka to ietekme uz ES budžetu ir finansiāli koriģēta, piemērojot kohēzijas politikas noteikumus) un iepriekš izklāstītos konstatējumus, Savienības darbības, kuras, visticamāk, nākotnē atkal ietekmēs tiesiskuma principu pārkāpumi, ir kohēzijas politikas programmu darbības, kuras galvenokārt īsteno ar publisko iepirkumu, kā arī programmas, saskaņā ar kurām saņēmēji var būt sabiedrības interešu trasti un to īpašumā esošie subjekti.
- (134) Komisija uzskata, ka, ņemot vērā konstatēto risku Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai un Savienības finanšu interesēm, kā arī Nosacītības regulas preventīvo raksturu, un lai aizsargātu budžetu pret nopietniem riskiem, pasākumiem pirmām kārtām būtu jāattiecas uz kohēzijas politikas programmām 2021.–2027. gadam, kuras paredzēts īstenot galvenokārt ar publisko iepirkumu, par kritēriju ņemot veidu, kā ir īstenotas līdzvērtīgas kohēzijas politikas programmas 2014.–2020. gada DFS ietvaros. Kohēzijas politikas programmas, uz kurām attiecas ierosinātie pasākumi (turpmāk “attiecīgās programmas”), ir šādas:
- a) Vides un energoefektivitātes darbības programma Plus;
 - b) Integrētā transporta darbības programma Plus;
 - c) Teritoriālās un municipālās attīstības darbības programma Plus.
- (135) Attiecībā uz tiesiskuma principu pārkāpumiem, kas ietekmē līdzekļus, kurus īsteno sabiedrības interešu trasti un to īpašumā esošie subjekti, Komisija uzskata, ka, ņemot

vērā to darbību raksturu, kurās šie subjekti var būt iesaistīti⁵⁴, pasākumi, ko Komisija plāno ierosināt šajā gadījumā, būtu jāvērs uz visām tieši vai netieši pārvaldīto programmu darbībām, kurās saņēmēji vai īstenotāji subjekti var būt sabiedrības interešu trasti vai to īpašumā esošie subjekti.

8.3. Piemērotu un samērīgu pasākumu izvēle

- (136) Ņemot vērā iepriekš minēto analīzi, kurā secināts, ka identificētie tiesiskuma principu pārkāpumi var būtiski ietekmēt Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu intereses, tiek ierosināti šādi pasākumi.
- Programmas dalītās pārvaldības kārtībā — kohēzijas politikas programmu saistību apturēšana laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam
- (137) Attiecībā uz saistību apturēšanas līmeņa noteikšanu Komisija norāda, ka šajā posmā nav iespējams precīzi noteikt iespējamo ietekmi uz Savienības budžetu, jo to līdzekļu īpatsvaru, kas 2021.–2027. gada DFS ietvaros tiks īstenoti, izmantojot iepirkumu, nevar iepriekš pietiekami precīzi noteikt. Tā kā nav iespējams precīzi noteikt to izdevumu summu, kas saistīti ar atklātajiem nopietnajiem pārkāpumiem, piemērojamo pasākumu atbilstīgo līmeni nosaka procentos, kuri atspoguļo aplēsto izrietošo risku Savienības budžetam. Šo procentuālo daļu nosaka, ņemot vērā identificēto sistēmisko pārkāpumu smagumu, biežumu un ilgumu, kā arī paredzamo maksimālo finanšu risku Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai, ņemot vērā korektīvos pasākumus, ko Ungārija iesniegusi saistībā ar šo procedūru.
- (138) Ņemot vērā identificēto tiesiskuma principu pārkāpumu īpaši būtisko iespējamo ietekmi uz Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību un Savienības finanšu interesēm un ņemot vērā šo pārkāpumu raksturu, ilgumu, smagumu un apmēru, tas varētu nozīmēt ļoti būtisku iespējamo ietekmi uz attiecīgajiem līdzekļiem, un tādējādi saistību apturēšana ļoti ievērojamā līmenī varētu būt pamatota kā samērīga. Tāpēc attiecībā uz publisko iepirkumu atbilstīgi un samērīgi pasākumi būtu jāattiecinā arī uz tādu Savienības līdzekļu apjomu, kas ietver risku, ka tos pārvaldīs, pārkāpjot pareizas finanšu pārvaldības principus. Tomēr paredzams, ka tikai daļa no iepriekš minēto darbības programmu līdzekļiem tiks īstenota ar iepirkumu (principā no 85 % līdz 90 % līdzekļu), un šie sistēmiskie pārkāpumi principā var arī neskart dažas publiskā iepirkuma procedūras. No otras puses, minētie pārkāpumi varētu ietvert nopietnu risku arī citām Savienības programmām, kuras mazākā mērā arī tiek īstenotas ar publisko iepirkumu, bet kuras paredzētie pasākumi neietekmētu. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Komisija nodomu vēstulē bija aplēsusi, ka risks budžetam atbilst 70 % no attiecīgo programmu līdzekļiem. Tomēr šādu risku varētu ievērojami mazināt saistības, ko Ungārija uzņēms korektīvajos pasākumos, kuri iesniegti ar otro atbildi, ja tie tiktu apstiprināti ar būtiskajiem soļiem, kurus Ungārija ir apņēmusies veikt.
- (139) Lai gan Ungārija ir iesniegusi korektīvos pasākumus, kas principā varētu novērst Komisijas bažas, un sākusi veikt pirmos īstenošanas soļus, šajā posmā tie joprojām nav pietiekami detalizēti, ņemot vērā to, ka galvenie tiesību akti un citi būtiski soļi, ar kuriem varētu sākt daudzu Ungārijas iesniegto korektīvo pasākumu īstenošanu, vēl nav pabeigti, tāpēc ir grūti pārliciecināši novērtēt, vai tie novērš bažas. Tādēļ Komisija uzskata, ka budžeta atlikušā riska līmeņa pamatota aproksimācija šajā posmā atbilst

⁵⁴ Šīs darbības galvenokārt attiektos uz izglītību un pētniecību, kā arī uz daudzām citām darbībām, piemēram, vides un klimata aizsardzību, mantojuma aizsardzību un sportu.

65 % no attiecīgo programmu līdzekļiem. Tā kā šo līmeni var uzskatīt par pamatotu aproksimāciju ietekmei uz Savienības budžetu vai nopietnajiem riskiem tam, Komisija uzskata, ka saistību apturēšana 65 % apmērā šajās darbības programmās ir samērīgs pasākums. Komisija turpinās uzraudzīt situāciju un vajadzības gadījumā var ierosināt pielāgojumus.

(140) Ja līdz Padomes lēmuma pieņemšanai identificētās programmas nav apstiprinātas, tā vietā būtu jālemj par vienas vai vairāku attiecīgo programmu apstiprinājuma apturēšanu proporcionāli riskam, kas apdraud Savienības finanšu intereses. Tas ir balstīts uz to pašu argumentāciju, kas izklāstīta iepriekš 139. punktā.

- Programmas tiešā un netiešā pārvaldībā — aizliegums uzņemties jaunas juridiskas saistības ar sabiedrības interešu trasti un to īpašumā esošiem subjektiem

(141) Pasākumiem būtu jāattiecas arī uz darbībām to programmu ietvaros, ko īsteno tiešā un netiešā pārvaldībā, attiecībā uz kurām sabiedrības interešu trasti un to īpašumā esošie subjekti var būt saņēmēji vai īstenotāji subjekti. Attiecībā uz identificētajiem pārkāpumiem, kas attiecas uz sabiedrības interešu trasti, tā kā pasākums attiektos tikai uz šiem subjektiem kā tādiem, visām programmām, ko īsteno tiešā un netiešā pārvaldībā, vajadzētu būt mērķorientētām. Komisija uzskata, ka aizliegums uzņemties jaunas juridiskas saistības ar jebkuru sabiedrības interešu trastu un jebkuru tā īpašumā esošu subjektu saskaņā ar jebkuru programmu, kas ir tiešā un netiešā pārvaldībā, ir samērīgs pasākums.

(142) Tā kā pašlaik pastāv vispārējs izņēmums attiecībā uz to, ka sabiedrības interešu trastu valdes locekļi ievēro prasības attiecībā uz interešu konfliktu, savukārt publiskā iepirkuma noteikumu piemērojamība trasta fondiem ir atkarīga no katra atsevišķa gadījuma novērtējuma par to, vai tie atbilst kritērijiem, atbilstoši kuriem tos varētu uzskatīt par līgumslēdzējām iestādēm, šādi izņēmumi var ietekmēt jebkuru budžetu, ko šie subjekti var īstenot vai pārvaldīt. Tādējādi praktiski nav iespējams uzskatīt, ka aizliegums būtu jāpiemēro attiecībā uz dažiem sabiedrības interešu trasti un to īpašumā esošiem subjektiem vai ka Komisija ar šādiem subjektiem var uzņemties daļējas juridiskas saistības. Turklāt, tā kā aizliegums uzņemties jaunas juridiskas saistības attiecas tikai uz šiem subjektiem, līdzekļu piešķirumu no visām Savienības programmām tiešā un netiešā pārvaldībā joprojām var izmantot jebkuram citam subjektam kā saņēmējam vai īstenotājam subjektam. Tādējādi, ņemot vērā to pasākumu sarakstu, kas piemērojami tiešai un netiešai pārvaldībai saskaņā ar Nosacītības regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu, aizliegumu uzņemties jebkādas jaunas juridiskas saistības ar šiem subjektiem var uzskatīt par samērīgu nolūkā novērst risku Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai un Savienības finanšu interesēm, kamēr nav pieņemts attiecīgais leģislatīvā akta teksts.

(143) Ja pasākums ir precizēts sīki izstrādātos noteikumos un ieviests vajadzīgajā leģislatīvā akta tekstā, un īstenots, kā Ungārija ir apņēmusies, to var uzskatīt par tādu, kas kļiedē visas Komisijas bažas šajā sakarā.

8.4. Ungārijas iesniegtie apsvērumi par nodoma vēstulē ierosinātajiem pasākumiem

(144) Ungārija apgalvoja, ka tās iesniegtie korektīvie pasākumi risina visas problēmas, ko Komisija identificējusi šajā lietā. Tā atgādināja lojālas sadarbības principu, ko tā ievēroja, lai iesniegtu korektīvos pasākumus. Turklāt tā atsauca uz prasību Tiesas

spriedumā⁵⁵, ka pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Nosacītības regulu, ir jābūt “strikti samērīgiem” ar konstatēto tiesiskuma principu pārkāpumu ietekmi uz Savienības budžetu vai tās finanšu interešu aizsardzību, lai apgalvotu, ka iespējamā iedarbība vai ietekme uz ES budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai uz Savienības finanšu interešu aizsardzību nevar attaisnot pasākumus attiecībā uz visiem Savienības līdzekļiem, ko izmanto dalībvalsts. Tā arī apgalvoja, ka pārkāpumu sistēmiskais un plašais raksturs nevar automātiski padarīt pārkāpumus par nopietniem. Turklāt tā norādīja, ka nav pamatojuma tam, kāpēc un kādā mērā attiecīgās darbības programmas, uz kurām attiecas pasākumi, ir identificētas kā tādas, kas tiek īstenotas ar publisko iepirkumu.

- (145) Turklāt tā apgalvoja, ka ir pārkāptas objektīva un taisnīga novērtējuma prasības, jo secinājums par 70 % saistību samazinājumu nav pamatots. Atsaucoties uz 2017. gada revīzijas laikā piemērotajām vienotas likmes korekcijām 10 % apmērā, tā apgalvo, ka proporcionalitātes princips paredz, ka tikai 10 % no 70 %, t. i., 7 %, no attiecīgo darbības programmu saistībām var tikt apturētas. Tā arī apgalvo, ka Komisija nav pamatojusi, kāpēc tā ierosināja apturēt maksājumus, kas bija augstāki par finanšu korekcijas līmeņiem, kuri noteikti Komisijas pamatnostādnēs par finanšu korekcijām, ja netiek ievēroti publiskajam iepirkumam piemērojamie noteikumi⁵⁶.
- (146) Attiecībā uz alternatīvu pasākumu, ar ko aptur darbības programmu apstiprināšanu gadījumā, ja Komisija tās nav apstiprinājusi laikā, kad Padome pieņems savu lēmumu, tā norāda, ka tai nav dota iespēja sniegt komentārus, ņemot vērā, ka Komisija nav definējusi īpašās programmas, uz kurām attiektos šāds gadījums.
- (147) Attiecībā uz aizliegumu uzņemties jaunas juridiskas saistības ar sabiedrības interešu trastiem un to īpašumā esošiem vai pārvaldītajiem subjektiem Ungārija apgalvo, ka tas ir nevajadzīgs un nesamērīgs, ņemot vērā iespējamās korektīvos pasākumus, kas iesniegti 2022. gada 19. jūlijā, un faktu, ka Komisija neiesniedza nevienu konkrētu gadījumu, kad šie subjekti nerīkojās kā līgumslēdzējas iestādes vai neievēroja ES noteikumus par interešu konfliktu.

Komisijas novērtējums

- (148) Komisija atzinīgi vērtē korektīvos pasākumus, ko Ungārija iesniegusi savā otrajā atbildē, kā arī tās sadarbību šajā sakarā. Tomēr nodomu vēstulē ir izklāstīti iemesli, kādēļ 2022. gada 19. jūlijā ierosinātos korektīvos pasākumus nevarēja ņemt vērā, nosakot pasākumus, kurus Komisija plānoja ierosināt Padomei. Attiecībā uz pasākumiem, ko Ungārija iesniedza savā otrajā atbildē, Komisija 121. un 122. punktā paskaidroja, kāpēc šajā posmā tos nevar uzskatīt par pietiekamiem, lai risinātu Komisijas konstatētās problēmas.
- (149) Attiecībā uz Ungārijas argumentu par iespējamo iedarbību vai ietekmi uz Savienības budžetu Komisija norāda, ka Nosacītības regulas 4. panta 1. punktā ir noteikts, ka Komisijai jāierosina pasākumi Padomei arī tad, ja tiesiskuma principu pārkāpumi pietiekami tiešā veidā ietekmē vai nopietni draud ietekmēt Savienības budžeta

⁵⁵ Skat. Tiesas (plēnums) 2022. gada 16. februāra spriedumu lietā *Ungārija pret Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi*, lieta C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 271. punkts, un spriedumu lietā *Polijas Republika pret Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 302. punkts.

⁵⁶ Komisijas Lēmums (2019. gada 14. maijs), ar ko nosaka pamatnostādnes par tādu finanšu korekciju noteikšanu, kuras veic attiecībā uz Savienības finansētiem izdevumiem, ja netiek ievēroti publiskajam iepirkumam piemērojamie noteikumi, C(2019) 3452 final.

pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību. Tā kā Komisija ir konstatējusi šādu nopietnu risku nākotnē, tai nebija jānosaka specifisks risks, kā to apgalvo Ungārija, lai ierosinātu pasākumus Padomei. Ungārijas piedāvātās interpretācijas rezultātā Nosacītības regulai zustu jēga, kas ir Savienības budžeta pareizas finanšu pārvaldības un Savienības finanšu interešu preventīva aizsardzība.

- (150) Attiecībā uz Komisijas dienestu revīzijās piemēroto finanšu korekciju likmju piemērošanu Komisija norāda, ka Nosacītības regula ir preventīvs instruments, kura mērķis ir aizsargāt Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību un Savienības finanšu intereses horizontālākā veidā, nekā tas paredzēts citos Savienības finanšu noteikumos. Tādējādi KNR un iepriekš minētajā Komisijas lēmuma ietvertu finanšu korekciju līmeņu piemērošana *mutatis mutandis* neatbilstu mērķim, kas ir atsevišķs un papildu mērķis.
- (151) Attiecībā uz alternatīvu pasākumu, proti, programmu apstiprināšanas apturēšanu, Komisija ir skaidri norādījusi darbības programmas, uz kurām varētu attiekties šis pasākums. Laikā, kad tapa nodomu vēstule, Komisija nevarēja norādīt un arī šajā posmā nevar norādīt, tieši kuras attiecīgās programmas tiks iekļautas alternatīvajā pasākumā programmu apstiprināšanas apturēšanai. Tas būs atkarīgs no programmu apstiprināšanas posma laikā, kad Padome pieņems lēmumu. Tomēr Komisija ir norādījusi, ka gadījumā, ja ir jāpiemēro programmu apstiprināšanas apturēšana, tai būtu jāattiecas uz vienu vai vairākām programmām proporcionāli riskam, kas apdraud Savienības finanšu intereses.
- (152) Visbeidzot, attiecībā uz pasākumu saistībā ar sabiedrības interešu trastiem, Nosacītības regulā nav prasīts noteikt konkrētus gadījumus, kad tiesiskuma principu pārkāpums ir ietekmējis Savienības budžetu vai Savienības finanšu intereses. Jo īpaši attiecībā uz sabiedrības interešu trastiem spēkā esošie tiesību akti nepārprotami rada nopietnu risku Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai un Savienības finanšu interesēm. Tādējādi aizliegums uzņemties jaunas juridiskas saistības ir vienīgais pasākums, kas var nodrošināt procedūras aizsargājošo un preventīvo raksturu saskaņā ar Nosacītības regulu.

9. JURIDISKAIS PAMATS

- (153) Šā instrumenta juridiskais pamats ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 16. decembra Regula (ES, Euratom) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai.

10. PIENĒMŠANAI IEROSINĀTIE PASĀKUMI

• Programmas dalītās pārvaldības kārtībā

- (154) Apturēt 65 % saistību trijās darbības programmās laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam, ko finansē no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Kohēzijas fonda (KF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) un Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+).
- (155) Ja līdz Padomes lēmuma pieņemšanai identificētās programmas nav apstiprinātas, tā vietā būtu jāņem par vienas vai vairāku attiecīgo programmu apstiprinājuma apturēšanu proporcionāli riskam, kas apdraud Savienības finanšu intereses. Tas ir balstīts uz to pašu argumentāciju, kas izklāstīta iepriekš 140. punktā.

- **Programmas tiešā un netiešā pārvaldībā**

- (156) Aizliegt uzņemties jaunas juridiskas saistības ar jebkuru sabiedrības interešu trastu un jebkuru tā īpašumā esošu subjektu saskaņā ar jebkuru Savienības programmu, kas ir tiešā un netiešā pārvaldībā. Tam nav obligāti jābūt ietekmei uz budžetu, jo aizliegums uzņemties jaunas juridiskas saistības attiecas tikai uz šiem subjektiem un attiecīgo līdzekļu piešķirumu no visām Savienības programmām tiešā un netiešā pārvaldībā joprojām var izmantot jebkuram citam subjektam kā saņēmējam vai īstenotājam subjektam.

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS

par pasākumiem Savienības budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma principu pārkāpumiem Ungārijā

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2020/2092 (2020. gada 16. decembris) par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai⁵⁷ un jo īpaši tās 6. panta 10. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2021. gada 24. novembrī saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 6. panta 4. punktu nosūtīja Ungārijai informācijas pieprasījumu, uz kuru Ungārijas iestādes atbildēja 2022. gada 27. janvārī.
- (2) 2022. gada 27. aprīlī Komisija nosūtīja Ungārijai rakstisku paziņojumu saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 6. panta 1. punktu ("paziņojums"). Minētajā paziņojumā Komisija pauda bažas un izklāstīja savus konstatējumus par vairākām problēmām, kas saistītas ar publiskā iepirkuma sistēmu Ungārijā, tostarp:
 - (a) sistēmiskiem pārkāpumiem, trūkumiem un nepilnībām publiskā iepirkuma procedūrās;
 - (b) viena piedāvājuma procedūru lielo skaitu un zemu konkurences intensitāti iepirkuma procedūrās;
 - (c) problēmām, kas saistītas ar pamatnolīgumu izmantošanu;
 - (d) interešu konfliktu atklāšanu, nepieļaušanu un novēršanu;
 - (e) problēmām, kas saistītas ar sabiedrības interešu trastiem.
- (3) Šīs problēmas un to atkārtošanās laika gaitā liecina par Ungārijas iestāžu sistēmisku nespēju, neizdošanos vai nevēlēšanos novērst tādus lēmumus, ar kuriem tiek pārkāpti piemērojami tiesību akti attiecībā uz publisko iepirkumu un interešu konfliktiem, un tādējādi pienācīgi novērst korupcijas riskus. Šādi lēmumi pārkāpj tiesiskuma principus, jo īpaši juridiskās noteiktības principu un izpildvaras patvaļas aizlieguma principu, un tie rada bažas par varas dalījumu.

⁵⁷ OV L 433I, 22.12.2020., 1. lpp.

- (4) Paziņojumā Komisija izklāstīja papildu pamatojumu un uzskaitīja konstatējumus par vairākām problēmām saistībā ar izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, kā arī pretkorupcijas regulējumu, tostarp ierobežojumiem attiecībā uz iespējamu noziedzīgu darbību efektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par tām, prokuratūru organizāciju un to, ka praksē nav funkcionējoša un efektīva pretkorupcijas regulējuma. Šīs problēmas ir tiesiskuma principu pārkāpumi, jo īpaši attiecībā uz juridisko noteiktību, izpildvaras patvaļas aizliegumu un efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.
- (5) Paziņojumā Komisija izklāstīja faktiskos elementus un konkrēto pamatojumu, uz ko tā balstīja savus konstatējumus, kā arī pieprasīja Ungārijai sniegt konkrētu informāciju un datus par šiem faktiskajiem elementiem un pamatojumu. Paziņojumā Komisija deva Ungārijas iestādēm divus mēnešus laika apsvērumu iesniegšanai.
- (6) Ungārija uz paziņojumu atbildēja 2022. gada 27. jūnijā (“pirmā atbilde”). 2022. gada 30. jūnija un 5. jūlija vēstulēs Ungārija iesniedza papildu informāciju, papildinot pirmo atbildi. Turklāt 2022. gada 19. jūlijā Ungārija nosūtīja papildu vēstuli, kurā ierosināti vairāki korektīvie pasākumi nolūkā novērst paziņojumā ietvertos konstatējumus.
- (7) Komisija novērtēja pirmajā atbildē iesniegtos apsvērumus un secināja, ka tie nekļedē Komisijas bažas un paziņojumā izklāstītos konstatējumus. Turklāt Komisija uzskatīja, ka ne pirmajā atbildē, ne 2022. gada 30. jūnija un 5. jūlija papildu vēstulēs nebija ietverti piemēroti korektīvie pasākumi ar atbilstīgām saistībām tos veikt Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 kontekstā. Tā kā 2022. gada 19. jūlija vēstule tika iesniegta novēloti, to nevarēja ņemt vērā, novērtējot pirmo atbildi. Tomēr Komisija ņēma vērā visu minētajā vēstulē ietvērto būtisko informāciju nākamajos procedūras posmos, kas noteikti Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 6. pantā, saskaņā ar principu par lojālu sadarbību ar dalībvalstīm.
- (8) Saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 6. panta 7. punktu Komisija 2022. gada 20. jūlijā nosūtīja Ungārijai vēstuli (“nodomu vēstule”), lai informētu dalībvalsti par savu novērtējumu saskaņā ar minētās regulas 6. panta 6. punktu un par pasākumiem, ko Komisija plāno ierosināt pieņemšanai Padomē saskaņā ar minētās regulas 6. panta 9. punktu, ņemot vērā, ka Ungārija nav apņēmusies veikt piemērotus korektīvos pasākumus. Nodomu vēstulē Komisija deva Ungārijai iespēju iesniegt apsvērumus, jo īpaši par paredzēto pasākumu samērīgumu.
- (9) Ungārija uz nodomu vēstuli atbildēja 2022. gada 22. augustā (“otrā atbilde”), sniedzot savus apsvērumus par Komisijas konstatējumiem, procedūru un nodomu vēstulē minēto pasākumu samērīgumu. Lai gan Ungārija apstrīdēja Komisijas konstatējumus, tā ierosināja konkrētus korektīvus pasākumus, lai kļiedētu Komisijas paustās bažas. 2022. gada 13. septembrī Ungārija nosūtīja Komisijai vēstuli, kurā bija iekļauti precizējumi un papildu saistības, kas attiecas uz ierosinātajiem korektīvajiem pasākumiem. Ungārija uzskata, ka korektīvie pasākumi, tostarp 2022. gada 13. septembra vēstulē iekļautās papildu saistības, pilnībā kļiedē Komisijas bažas, un tāpēc Komisijai nebūtu jāierosina Padomei nekādi pasākumi.
- (10) Galvenie Komisijas konstatējumi ir apkopoti turpmākajos apsvērumos.
- (11) Pirmkārt, publiskā iepirkuma procedūrās ir nopietni sistēmiski pārkāpumi, trūkumi un nepilnības. Šādi pārkāpumi tika konstatēti pēc Komisijas dienestu veiktām secīgām revīzijām gan par 2007.–2013. gada, gan 2014.–2020. gada plānošanas periodu. Šīs revīzijas noslēdzās ar ievērojamām kopējām finanšu korekciju summām,

kā arī ar vairākām *OLAF* izmeklēšanām, kuru rezultātā tika sniegti finanšu ieteikumi par ievērojamu summu atgūšanu no Ungārijas. Turklāt pieejamie dati liecina, ka ir neparasti liels tādu līgumu īpatsvars, kas ir piešķirti procedūrās, kurās piedalījies tikai viens piedāvājuma iesniedzējs, līgumu slēgšanas tiesības piešķirtas konkrētiem uzņēmumiem, kas pakāpeniski ieguvuši lielu tirgus daļu, kā arī bijuši nopietni trūkumi pamatnolīgumu piešķiršanā. Turklāt pastāv bažas par publiskā iepirkuma un interešu konflikta noteikumu nepiemērošanu “sabiedrības interešu trastiem” un to pārvaldītajiem subjektiem, kā arī par pārredzamības trūkumu attiecībā uz līdzekļu pārvaldību, ko veic šie trasti. Minētās problēmas un to atkārtošanās laika gaitā liecina par Ungārijas iestāžu sistēmisku nespēju, neizdošanos vai nevēlēšanos novērst tādas lēmumus, ar kuriem tiek pārkāpti piemērojamie tiesību akti attiecībā uz publisko iepirkumu un interešu konfliktiem, un tādējādi pienācīgi novērst korupcijas riskus. Šādi lēmumi pārkāpj tiesiskuma principus, jo īpaši juridiskās noteiktības principu un izpildvaras patvaļas aizlieguma principu, un tie rada bažas par varas dalījumu.

- (12) Otrkārt, papildu problēmas pastāv saistībā ar ierobežojumiem attiecībā uz iespējamu noziedzīgu darbību efektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par tām, prokuratūru organizāciju un to, ka nav funkcionējoša un efektīva pretkorupcijas regulējuma. Proti, trūkst neatkarīgas tiesas nodrošinātu efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pret prokuratūras lēmumiem neizmeklēt vai neveikt kriminālvajāšanu par iespējamu korupciju, krāpšanu un citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas skar Savienības finanšu intereses, trūkst prasības norādīt iemeslus gadījumos, kad šādas lietas tiek nodotas vai pārdalītas, un nav noteikumu, ar kuriem novērst patvaļīgus lēmumus par šādām lietām. Turklāt trūkst visaptverošas pretkorupcijas stratēģijas, kas aptvertu arī vissvarīgākās korupcijas novēršanas jomas, netiek pietiekami izmantots viss preventīvo instrumentu klāsts, lai palīdzētu korupcijas izmeklēšanā, jo īpaši augsta līmeņa korupcijas lietās, kā arī kopumā netiek efektīvi novērsti un apkaroti noziedzīgi krāpšanas un korupcijas nodarījumi. Minētās problēmas ir tiesiskuma principu pārkāpumi, jo īpaši attiecībā uz juridisko noteiktību, izpildvaras patvaļas aizliegumu un efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.
- (13) Ungārijas atbildēs izvirzītajos apsvērumos nav pienācīgi ņemti vērā konstatējumi, kas izklāstīti paziņojumā un nodomu vēstulē. Proti, atbildēs nav sniegti pierādījumi par nesenajiem uzlabojumiem, ko Ungārija ir ieviesusi savā iepirkuma sistēmā (attiecībā uz pārredzamību, konkurences intensitāti, interešu konfliktu pārbaudēm). Lai gan pēc Komisijas dienestu veiktajām revīzijām Ungārijas publiskā iepirkuma sistēmā notika dažas izmaiņas, nekas neliecina par to, ka šīs izmaiņas ir ietekmējušas konkurences līmeni Ungārijas tirgū. Komisijas rīcībā esošie dati liecina ne tikai par publiskā iepirkuma līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas koncentrēšanās pieaugumu, bet arī par to, ka palielinās Ungārijas vadošās partijas aktoru (“uzņēmumi ar politiskiem sakariem”) iespējas uzvarēt konkursos. Komisija pasūtīja pētījumu, kurā tika veikta vairāk nekā 270 000 publiskā iepirkuma līgumu Ungārijā statistiski empīriskā analīze par 2005. līdz 2021. gadu⁵⁸. Pētījuma apsvērumus apstiprināja konstatējumi, kas gūti, pārbaudot konkrētus konkursu datus attiecībā uz līgumiem, kuri piešķirti dažiem no uzņēmumiem, kas identificēti kā uzņēmumi ar politiskiem sakariem. Turklāt Komisija ievāca mediju un ieinteresēto personu ziņojumus tūrisma,

⁵⁸ *Study on concentration of awards and potential risks of fraud, corruption and conflict of interest in public procurement procedures in Hungary with focus on EU funded public procurements – Empirical analysis of Hungarian public procurement data from 2005 to 2021, Corruption Research Center Budapest.*

komunikācijas un sporta nozarēs. Ungārija nav sniegusi nekādus pierādījumus par Savienības budžeta aizsardzībai nozīmīgo interešu konflikta noteikumu piemērojamību (un piemērošanu praksē) sabiedrības interešu trastiem.

- (14) Citas procedūras, kas noteiktas Savienības tiesību aktos, neļautu Komisijai efektīvāk aizsargāt Savienības budžetu. Identificētie pārkāpumi, trūkumi un nepilnības ir plaši izplatīti un savstarpēji saistīti, un tas nozīmē, ka riskus Savienības budžetam visefektīvāk var novērst tikai Regulā (ES, Euratom) 2020/2092 paredzētās procedūras. Pat ja var izmantot noteiktus līdzekļus, kas pieejami saskaņā ar nozaru noteikumiem, piemēram, Komisijas dienestu veiktas revīzijas, un finanšu korekcijas par pārkāpumiem, kurus Ungārijas iestādes nav novērsušas, minētie pasākumi parasti attiecas uz Komisijai jau deklarētiem izdevumiem, un trūkumu turpināšanās daudzu gadu gaitā liecina, ka finanšu korekcijas nav pietiekamas Savienības finanšu interešu aizsardzībai pret pašreizējiem vai turpmākiem riskiem.
- (15) Attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1060⁵⁹ paredzēto veicinošo nosacījumu ievērošanu un uzraudzību būtu jānorāda, ka vienīgās minētās regulas 15. panta 5. punktā noteiktās veicinošā nosacījuma neizpildes sekas ir tādas, ka Komisija attiecīgajai dalībvalstij neatmaksā izdevumus par darbībām, kas saistītas ar konkrēto mērķi. Regula (ES, Euratom) 2020/2092 nodrošina plašāku iespējamo pasākumu klāstu, ar kuriem aizsargāt Savienības budžetu, tostarp vienas vai vairāku programmu apstiprinājuma apturēšanu, kā arī dalītās pārvaldības saistību izpildes apturēšanu. Iespējamie pasākumi saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2020/2092 attiecas arī uz priekšfinansējumu, kas nav paredzēts Regulas (ES) 2021/1060 15. pantā.
- (16) Attiecībā uz publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu un to interpretāciju Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 17. apsvērumā ir precizēts, ka Savienības tiesību akti, uz kuriem ir atsauce minētās regulas 6. panta 1. punktā, attiecas uz finansēm un konkrētām nozarēm. Pienākumu neizpildes procedūras nav balstītas uz leģislatīvu aktu, bet gan tieši uz LESD 258. pantu. Šo primāro tiesību normu nevar uzskatīt par "Savienības tiesību aktiem" Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 6. panta 1. punkta nozīmē.
- (17) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/241⁶⁰ 22. panta 1. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm, īstenojot Atveseļošanas un noturības mehānisma pasākumus, ir jāveic visi atbilstīgie pasākumi, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 22. panta 1. punktu galvenā atbildība par Savienības un valsts tiesību aktu ievērošanu, īstenojot minētos pasākumus, ir dalībvalstīm, savukārt Komisija saskaņā ar minētās regulas 22. panta 5. punktu var veikt korektīvus pasākumus krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta gadījumos, kuri skar Savienības finanšu intereses un kurus dalībvalsts nav novērsusi, vai gadījumos, ja ir nopietni pārkāpts no aizdevuma nolīguma vai finansēšanas nolīguma izrietošs pienākums. Vēl svarīgāk ir tas, ka Ungārijas atveseļošanas un noturības

⁵⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

⁶⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

plāns vēl nav pabeigts, un tā saturs un spēja aizsargāt Savienības finanšu intereses ir atkarīgi no tajā ietvertajiem faktiskajiem pasākumiem, kā arī no tā, kā Ungārija īsteno šos pasākumus. Tāpēc Regulas (ES) 2021/241 noteikumu piemērošana šajā gadījumā neļautu Komisijai aizsargāt Savienības budžetu efektīvāk.

- (18) Ņemot vērā visu iepriekš minēto, neviena cita procedūra saskaņā ar Savienības tiesību aktiem neļautu Komisijai aizsargāt Savienības budžetu efektīvāk kā procedūra, kas noteikta Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 6. pantā.
- (19) Identificēto pārkāpumu iespējamā ietekme uz Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu interešu aizsardzību ir uzskatāma par īpaši būtisku, ņemot vērā to, ka minētie pārkāpumi pēc būtības ir saistīti ar procesu, saskaņā ar kuru Ungārija izmanto Savienības līdzekļus, jo šie pārkāpumi izriet no to publisko iestāžu nepareizas darbības, kas lemj par to līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, kurus finansē no Savienības budžeta. Turklāt, ja papildus identificētajiem pārkāpumiem tiek ņemti vērā ierobežojumi un šķēršļi krāpšanas atklāšanā, izmeklēšanā un novēršanā, kas identificēti kā papildu pamatojums attiecībā uz izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un pretkorupcijas regulējumu, ietekmi var uzskatīt par vēl būtiskāku.
- (20) Ņemot vērā ar publisko iepirkumu saistīto konstatējumu būtību, atbilstīgajiem pasākumiem, kas jāpieņem saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2020/2092 (“atbilstīgie pasākumi”), būtu jāattiecas uz Savienības finansējumu, ko galvenokārt īsteno, izmantojot publisko iepirkumu. Komisijas revīzijas, kurās tika identificēti trūkumi un neatbilstīgi publiskā iepirkuma procesi, aptvēra kohēzijas politikas jomu, un, neraugoties uz to, ka šo trūkumu un pārkāpumu ietekme uz Savienības budžetu ir finansiāli novērsta, piemērojot kohēzijas politikas noteikumus, liecina par Ungārijas iestāžu sistēmisku nespēju, neizdošanos vai nevēlēšanos novērst tādus lēmumus, ar kuriem tiek pārkāpti piemērojami tiesību akti attiecībā uz publisko iepirkumu un interešu konfliktiem, un tādējādi pienācīgi novērst korupcijas riskus.
- (21) Programmām, kas jāaizsargā ar atbilstīgajiem pasākumiem, prioritārā kārtā vajadzētu būt kohēzijas politikas programmām 2021.–2027. gadam, kuras paredzēts īsteno galvenokārt ar publisko iepirkumu pēc analogijas ar to, kā Ungārija īstenoja līdzvērtīgas programmas 2014.–2020. gada DFS ietvaros. Šīs programmas ir Vides un energoefektivitātes darbības programma Plus, Integrētā transporta darbības programma Plus un Teritoriālās un municipālās attīstības darbības programma Plus (“attiecīgās programmas”). Tiek lēsts, ka no 85 % līdz 90 % no attiecīgajām programmām tiek īstenotas, izmantojot publisko iepirkumu.
- (22) Atbilstīgajiem pasākumiem būtu jāattiecas arī uz darbībām to Savienības programmu ietvaros, kuras īsteno tiešā un netiešā pārvaldībā un attiecībā uz kurām saņēmēji vai īstenoņstruktūras var būt sabiedrības interešu trasti un to īpašumā esošie subjekti, ko uzskata par valdības struktūrām Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 2. panta b) punkta un 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē. Attiecībā uz identificētajiem pārkāpumiem, kas saistīti ar sabiedrības interešu trastiem, šim atbilstīgajam pasākumam būtu jāattiecas uz visām Savienības programmām, kuras īsteno tiešā un netiešā pārvaldībā.
- (23) Ievērojot Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 5. panta 3. punktā noteiktās samērīguma prasības, atbilstīgais piemērojamo pasākumu līmenis būtu jānosaka procentos, kas atspoguļo izrietošo risku Savienības budžetam.

- (24) Ņemot vērā publiskajā iepirkumā identificēto sistēmisko pārkāpumu nopietnību, biežumu un ilgumu, finanšu risku Savienības budžeta pareizai finanšu pārvaldībai var uzskatīt par ļoti būtisku, un tāpēc tas attaisno pasākumus ar ļoti lielu finansiālo ietekmi.
- (25) Saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 6. panta 6. punktu, pieņemot lēmumu par atbilstīgajiem pasākumiem, ir jāņem vērā saņemtā informācija un visi attiecīgās dalībvalsts sniegtie apsvērumi, kā arī ierosināto korektīvo pasākumu piemērotība. Tāpēc Ungārijas ierosinātie korektīvie pasākumi būtu jāiekļauj novērtējumā.
- (26) Savā otrajā atbildē Ungārija iesniedza 17 korektīvos pasākumus, kuru saistības tā pēc tam papildināja ar Komisijai 2022. gada 13. septembrī iesniegto vēstuli. Saskaņā ar Ungārijas viedokli tie novērstu visas problēmas, ko Komisija minējusi paziņojumā (“ierosinātie korektīvie pasākumi”). Šie korektīvie pasākumi ir šādi:
- a) ar Savienības līdzekļu izmantošanu saistītu nelikumību un pārkāpumu nepieļaušanas, atklāšanas un novēršanas pastiprināšana ar jaunizveidotas Integritātes iestādes palīdzību;
 - b) Korupcijas apkarošanas uzdevumgrupa;
 - c) pretkorupcijas regulējuma stiprināšana;
 - d) pārredzamības nodrošināšana attiecībā uz to, kā sabiedrības interešu aktīvu pārvaldības fondi izmanto Savienības atbalstu;
 - e) Īpašas procedūras ieviešana īpašu noziegumu gadījumā, kas saistīti ar publiskās varas īstenošanu vai publiskā īpašuma pārvaldību;
 - f) revīzijas un kontroles mehānismu stiprināšana ar mērķi garantēt ES atbalsta pareizu izmantošanu;
 - g) tādu no Savienības līdzekļiem finansētu konkursa procedūru īpatsvara samazināšana, kurās ir tikai viens piedāvājums;
 - h) tādu no valsts budžeta finansētu konkursa procedūru īpatsvara samazināšana, kurās ir tikai viens piedāvājums;
 - i) rīka ziņošanai par procedūrām ar vienu piedāvājumu izstrāde ar mērķi uzraudzīt ar vienu piedāvājumu noslēgtus publiskos iepirkumus un ziņotu par tiem;
 - j) elektroniskās publiskā iepirkuma sistēmas izstrāde ar mērķi palielināt pārredzamību;
 - k) tādas snieguma mērīšanas sistēmas izstrāde, ar kuru novērtē publisko iepirkumu efektivitāti un izmaksu lietderību;
 - l) rīcības plāna pieņemšana par to, kā paaugstināt konkurences līmeni publiskā iepirkuma jomā;
 - m) mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu apmācība par publiskā iepirkuma praksi;
 - n) atbalsta shēmas izveide ar mērķi kompensēt izmaksas, kas saistītas ar mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu dalību publiskajā iepirkumā;
 - o) Komisijas riska noteikšanas rīka *ARACHNE* izmantošana;
 - p) sadarbības stiprināšana ar *OLAF*;

- q) tiesību akta pieņemšana, ar ko nodrošina publisko izdevumu lielāku pārredzamību.
- (27) Kopumā Ungārija apņēmas veikt otrajā atbildē ierosinātos korektīvos pasākumus, lai bez nosacījumiem risinātu paziņojumā minētās problēmas, un uzturēt šos pasākumus un saistītos tiesību aktus spēkā bez termiņa ierobežojuma, un pienācīgi īstenot tajos paredzētos noteikumus.
- (28) Tomēr, tā kā Ungārijā identificētās problēmas attiecas gan uz tiesisko regulējumu, gan lielā mērā uz administratīvo praksi, novērtējums par to, vai Ungārijas ierosinātie pasākumi ir piemēroti to mērķa sasniegšanai – izbeigt pārkāpumus un/vai novērst riskus Savienības finanšu interesēm –, būs atkarīgs no pasākumu detaļu analīzes un visu būtisko īstenošanas soļu pareizas, pilnīgas un efektīvas īstenošanas, kā norādīts attiecīgajos grafikos, ko Ungārija iesniedza 22. augustā. Šajā sakarā Ungārijai joprojām ir jāveic būtiski soļi attiecībā uz daudziem ierosinātajiem korektīvajiem pasākumiem.
- (29) Ungārija apņēmas izveidot jaunu Integritātes iestādi, kas pastiprinātu ar Savienības līdzekļu izmantošanu saistīto nelikumību un pārkāpumu nepieļaušanu, atklāšanu un novēršanu. Ungārija šajā ierosinātajā korektīvajā pasākumā ir iekļāvusi vairākus elementus, kurus Komisija šajā posmā ir novērtējusi pozitīvi, proti: i) jaunās Integritātes iestādes nolūku un mērķus, ii) tās uzdevuma tvērumu un (plašās) pilnvaras, tostarp pilnvaras dot norādījumus līgumslēdzējām iestādēm apturēt konkursus, pilnvaras pieprasīt administratīvās izmeklēšanas struktūrām veikt izmeklēšanu, pilnvaras ieteikt konkrētu ekonomikas dalībnieku izslēgšanu no Savienības finansējuma; tiesības pieprasīt pārskatīt tiesā visus iestāžu lēmumus par publiskā iepirkuma procedūrām, kas ietver jebkādu Savienības atbalstu (un uz ko var attiecināt pārskatīšanu tiesā) utt.; iii) noteikumus par Integritātes iestādes valdes iecelšanu un par “atbilstības komitejas” iesaistīšanu ar mērķi garantēt, ka Integritātes iestāde ir pilnīgi neatkarīga. Turklāt Integritātes iestāde balstīsies uz faktiem, kas konstatēti ar tiesas nolēmumiem, tā varēs vērsties tiesā, un tās lēmumus varēs pārskatīt tiesā. Šā iemesla dēļ Ungārija arī apņēmas, ka visas Ungārijas tiesas, kas izskata civillietas, administratīvās lietas un krimināllietas, tostarp tās, kas attiecas uz Savienības finanšu interešu aizsardzību, ievēros neatkarības un objektivitātes prasības un tās tiek izveidotas saskaņā ar tiesību aktiem atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienību 19. panta 1. punktam un attiecīgajam ES *acquis*. Ierosinātais korektīvais pasākums ietver grafiku, kurā izklāstīti pirmie būtiskie īstenošanas soļi, sākot ar valdības lēmumu, ar kuru Ungārijas valdībai tiek uzlikts pienākums līdz 2022. gada 30. septembrim Nacionālajai asamblejai iesniegt tiesību akta projektu par Integritātes iestādes izveidi (šis valdības lēmums tika pieņemts 2022. gada 5. septembrī), un beidzot ar Integritātes iestādes darbības sākšanu 2022. gada 19. novembrī.
- (30) Pareizas un efektīvas īstenošanas gadījumā, kā paredzēts ierosinātajā korektīvajā pasākumā, ar pilnīgu neatkarību un efektīvām pilnvarām praksē attiecībā uz visām procedūrām, kas var faktiski vai potenciāli ietekmēt Savienības budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai Savienības finanšu intereses, Integritātes iestāde varētu palīdzēt paaugstināt konkurences līmeni iepirkuma procedūrās, novēršot vai līdz minimumam samazinot interešu konflikta risku, un kopumā uzlabot krāpšanas, korupcijas, interešu konfliktu un citu pārkāpumu, kas Ungārijas publiskā iepirkuma sistēmā pārkāpj Savienības tiesību aktus, nepieļaušanu, atklāšanu un novēršanu, tādējādi sekmējot Savienības finansējuma pareizāku un efektīvāku izmantošanu. Taču šā ierosinātā korektīvā pasākuma detaļas un būtiskie soļi vēl nav īstenoti,

tostarp jo īpaši par Integritātes iestādes pilnvarām un instrumentiem aktīvu deklarāciju efektīvai pārbaudei.

- (31) Ungārija ir apņēmusies izveidot Korupcijas apkarošanas uzdevumgrupu, kas pievēršas Komisijas bažām, jo īpaši, lai nodrošinātu pilnīgu, strukturētu un efektīvu to nevalstisko dalībnieku līdzdalību, kuri darbojas korupcijas apkarošanas jomā līdzās valdības pārstāvjiem. Turklāt Ungārija apņemas tiesību akta projekta sagatavošanas laikā plaši apspriesties ar valsts un starptautiskajām ieinteresētajām personām, tostarp ar Komisiju. Taču šā ierosinātā korektīvā pasākuma detaļas un būtiskie soļi vēl nav īstenoti.
- (32) Ierosinātais korektīvais pasākums attiecībā uz pretkorupcijas regulējumu ietver lielāko daļu elementu, kurus Komisija uzskata par būtiskiem, lai nodrošinātu pasākuma efektivitāti, piemēram, krāpšanas apkarošanas un pretkorupcijas stratēģiju pieņemšanu, kas aptver visas Savienības līdzekļu apgūšanā iesaistītās struktūras, un informācijas par pašreizējo stāvokli valsts vidēja termiņa pretkorupcijas stratēģijas īstenošanā 2020.–2022. gadam iesniegšanu, kā arī aktīvu deklarāciju personiskā un materiālā tvēruma paplašināšanu, noteikumus, kuru mērķis ir palielināt aktīvu deklarāciju pārredzamību, un administratīvo sankciju un kriminālsodu ieviešanu. Taču šā ierosinātā korektīvā pasākuma detaļas un būtiskie soļi vēl nav īstenoti. Cita starpā, datubāzei vajadzētu būt publiski pieejamai. Turklāt Integritātes iestādei vajadzētu būt pilnvarām visos gadījumos sākt aktīvu pārbaudes procesu arī pēc savas iniciatīvas.
- (33) Attiecībā uz sabiedrības interešu trastiem ierosinātais korektīvais pasākums principā spēj novērst identificētās problēmas, jo tas ļaus vispārēji un bez nosacījumiem piemērot publiskā iepirkuma noteikumus sabiedrības interešu trastiem un to īpašumā esošajiem vai pārvaldītajiem subjektiem (publiskā iepirkuma noteikumu izpratnē tie visi tiks uzskatīti par līgumslēdzējām iestādēm) un ar šo pasākumu šādiem subjektiem un to valdes locekļiem tiks noteikti skaidri noteikumi par interešu konfliktu. Taču šā ierosinātā korektīvā pasākuma detaļas un būtiskie soļi vēl nav īstenoti.
- (34) Turklāt Ungārija apņēmas izveidot jaunu procedūru pārskatīšanai tiesā ar daudziem pozitīviem elementiem, piemēram, iespēju juridiskām personām pieprasīt šo procedūru, garantētu privilēģētu procesuālo stāvokli personai, kas ziņo par noziegumu, norādi uz to, ka ekskluzīva kompetence izskatīt lietas saskaņā ar jauno procedūru tiks piešķirta specializētai tiesai (t. i., Budas centrālajai apgabaltiesai), norādi uz to, ka visas tiesas un izmeklēšanas tiesneši, kas iesaistīti jaunajā procedūrā, atbildīs Līguma par Eiropas Savienību 19. pantam un attiecīgajam ES *acquis*, kā arī saprātīgu laikposmu procedūrai kopumā. Visbeidzot, Ungārija ir apņēmusies procedūru pārskatīt saprātīgā termiņā. Ierosinātais korektīvais pasākums spēj novērst Komisijas identificētos ierobežojumus. Taču šā ierosinātā korektīvā pasākuma detaļas un būtiskie soļi vēl nav īstenoti.
- (35) Attiecībā uz paustajām bažām par Ungārijas spēju uzlabot interešu konfliktu pārbaudes attiecībā uz Savienības līdzekļu izmantošanu ierosinātais korektīvais pasākums, kas paredz vienotā datizrāces un riska noteikšanas rīka (t. i., *Arachne*), kuru Komisija nodod dalībvalstu rīcībā jebkādam Savienības atbalstam, visu funkciju paplašinātu izmantošanu, principā spēj kļiedēt Komisijas paustās bažas, ja to īsteno pareizi. Turklāt ierosinātais korektīvais pasākums revīzijas un kontroles mehānismu stiprināšanai, kas garantētu Savienības atbalsta pareizu izmantošanu, arī kļiedētu paustās bažas, ja to īsteno pareizi un savlaicīgi, jo tas ļaus pieņemt noteikumus, kas

stiprinātu normas un procedūras, ar kurām efektīvāk nepieļautu, atklātu un novērstu interešu konfliktus Savienības līdzekļu izmantošanā, tostarp efektīvu mehānismu interešu konflikta deklarāciju derīguma kontrolei. Taču šo ierosināto korektīvo pasākumu detaļas un būtiskie soļi vēl nav īstenoti.

- (36) Turklāt Komisija pozitīvi vērtē ierosinātos korektīvos pasākumus, kuru mērķis ir novērst sistēmiskos pārkāpumus, trūkumus un nepilnības publiskā iepirkuma jomā. Tomēr daži pasākumi šajā posmā dažos aspektos joprojām šķiet nepietiekami detalizēti, un to būtiskie soļi vēl nav veikti. Tāpēc tos nevar uzskatīt par pietiekami piemērotiem to problēmu novēršanai, kas minētas procedūras gaitā saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2020/2092. Pamatojoties uz to, ir jāpieņem atbilstīgi pasākumi saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 4. panta 1. punktu.
- (37) Ierosinātais korektīvais pasākums sadarbības stiprināšanai ar *OLAF* spēj novērst Komisijas identificētos ierobežojumus, jo tas paredz norīkot kompetento valsts iestādi, kas palīdzēs *OLAF* Ungārijā veikt pārbaudes uz vietas, ja ekonomikas dalībnieks, uz kuru attiecas minētās pārbaudes, atsakās sadarboties. Ar to tiek ieviesta arī atturoša finansiāla sankcija, kas piemērojama gadījumā, ja ekonomikas dalībnieks atsakās sadarboties ar *OLAF*, kad *OLAF* veic pārbaudes un inspekcijas uz vietas. Taču šā ierosinātā korektīvā pasākuma detaļas un būtiskie soļi vēl nav īstenoti.
- (38) Ierosinātie korektīvie pasākumi, kopā ņemot, principā spētu risināt problēmas saistībā ar sistēmiskiem pārkāpumiem, trūkumiem un nepilnībām publiskajā iepirkumā, interešu konfliktu risku un bažām par “sabiedrības interešu trastiem”, kā arī papildu pamatojumu attiecībā uz izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un pretkorupcijas regulējumu, ar nosacījumu, ka visi pasākumi tiek pareizi un efektīvi īstenoti.
- (39) Tomēr ierosinātajiem korektīvajiem pasākumiem vēl ir jānosaka detalizēti īstenošanas noteikumi, jo īpaši par to, kā pasākumu galvenie elementi tiks transponēti reālos juridiskos tekstos, kas jāpieņem, lai īstenotu korektīvos pasākumus. Ņemot vērā to, ka vairākas Ungārijā identificētās problēmas ir saistītas ne tikai ar izmaiņām tiesiskajā regulējumā, bet arī – daudz izteiktāk – ar izmaiņu konkrētu īstenošanu praksē, kam nepieciešams ilgāks laiks konkrētu rezultātu sasniegšanai, risks Savienības budžetam saglabājas, kamēr tagad tiek īstenoti vismaz galvenie dažu korektīvo pasākumu elementi, kas norādīti korektīvo pasākumu grafikos, ko Ungārija iesniedza 22. augustā. Kamēr nav stājušies spēkā galvenie tiesību akti, ar kuriem tiktu īstenoti daudzi no ierosinātajiem korektīvajiem pasākumiem, un ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kā arī iespēju, ka pasākumi var netikt pareizi īstenoti vai ka to efektivitāte var tikt vājināta pasākumu detaļās, riska līmeņa saprātīga aplēse Savienības budžetam pašlaik atbilst 65 % no attiecīgajām programmām, t. i., par 5 procentpunktiem mazāk nekā aplēstais risks, ja korektīvo pasākumu nebūtu.
- (40) Tā kā attiecīgo programmu 65 % līmeni var uzskatīt par pamatotu aproksimāciju ietekmei uz Savienības budžetu vai nopietnam riskam tam, ņemot vērā iesniegtos korektīvos pasākumus, saistību apturēšana 65 % apmērā šajās programmās ir samērīgs pasākums.
- (41) [Alternatīvs formulējums, ja attiecīgās programmas šā īstenošanas lēmuma pieņemšanas laikā vēl nav apstiprinātas: Ņemot vērā, ka attiecīgās programmas vēl nav apstiprinātas, vienīgais iespējamais piemērotais pasākums, ko var pieņemt saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ir vienas vai vairāku programmu apstiprinājuma apturēšana. Saskaņā ar samērīguma

principu vienas vai vairāku programmu apstiprinājuma apturēšanai vajadzētu būt samērīgai ar risku Savienības finanšu interesēm].

- (42) Attiecībā uz identificētajiem pārkāpumiem saistībā ar sabiedrības interešu trastiem vispārējais izņēmums no interešu konflikta noteikumiem un pārredzamības trūkums, iespējams, var ietekmēt budžetu, ko šie sabiedrības interešu trasti un jebkurš to īpašumā esošs subjekts var īstenot vai pārvaldīt. Ungārija savos ierosinātajos korektīvajos pasākumos ir apņēmusies kļedēt visas Komisijas bažas šajā sakarā. Ņemot vērā šo ietekmi un kamēr nav stājušies spēkā attiecīgie Ungārijas tiesību akti, Savienības budžetu vislabāk var aizsargāt ar aizliegumu uzņemt jaunas juridiskas saistības ar jebkuru sabiedrības interešu trastu un jebkuru to īpašumā esošu subjektu jebkādas programmas ietvaros, kas ir tiešā vai netiešā pārvaldībā.
- (43) Saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 5. panta 2. punktu šis lēmums neietekmē Ungārijas pienākumus īstenot programmas un fondus, uz kuriem attiecas šis lēmums, un jo īpaši tās pienākumus pret galasaņēmējiem vai labuma guvējiem, tostarp pienākumu veikt maksājumus saskaņā ar piemērojamajiem nozaru vai finanšu noteikumiem. Ungārijai ik pēc trim mēnešiem pēc šā lēmuma pieņemšanas ir jāziņo Komisijai par minēto pienākumu izpildi.
- (44) Ungārijai būtu regulāri jāinformē Komisija par to korektīvo pasākumu īstenošanu, kurus tā apņēmusies veikt,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

- (45) Ir izpildīti Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 4. panta 1. punkta nosacījumi atbilstīgu pasākumu pieņemšanai ar mērķi aizsargāt Savienības budžetu pret tiesiskuma principu pārkāpumiem Ungārijā.
- (46) Korektīvie pasākumi, ko Ungārija ierosinājusi, pamatojoties uz Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 6. panta 5. punktu, nav pilnībā piemēroti konstatējumos pausto bažu kļedēšanai, kuri izklāstīti Komisijas paziņojumā, kurš Ungārijai nosūtīts 2022. gada 27. aprīlī.

2. pants

- (47) Aptur 65 % no budžeta saistībām šādās kohēzijas politikas darbības programmās:
- (a) Vides un energoefektivitātes darbības programma Plus;
 - (b) Integrētā transporta darbības programma Plus;
 - (c) Teritoriālās un municipālās attīstības darbības programma Plus.

Alternatīvs formulējums gadījumā, ja Padomes īstenošanas lēmuma pieņemšanas brīdī Komisija norādītās programmas nav apstiprinājusi

Aptur šādu programmu apstiprināšanu: Vides un energoefektivitātes darbības programma Plus un/vai Integrētā transporta darbības programma Plus, un/vai Teritoriālās un municipālās attīstības darbības programma Plus.

- (48) Ja Komisija izpilda Savienības budžetu tiešā vai netiešā pārvaldībā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046⁶¹ 62. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu, netiek noslēgtas nekādas juridiskas saistības ne ar vienu sabiedrības interešu trastu, kas izveidots, pamatojoties uz Ungārijas 2021. gada Likumu Nr. IX, un ne ar vienu šāda sabiedrības interešu trasta īpašumā esošu subjektu.

3. pants

Ungārija līdz 2022. gada 19. novembrim un pēc tam ik pēc trim mēnešiem informē Komisiju par to korektīvo pasākumu īstenošanu, kurus Ungārija ir apņēmusies veikt otrajā atbildē, ieskaitot papildu saistības, kas iekļautas 2022. gada 13. septembra vēstulē.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Ungārijai.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

⁶¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).